

Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

Godina III

Broj 39

Tuzla, 23.06.1995.

Cijena 1 DEM

3 KUNE

KATOLIČKI ŠKOLSKI
CENTAR U TUZLI

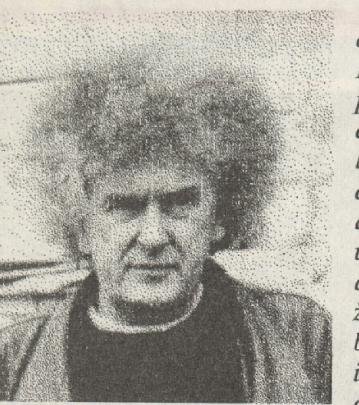
RK "ZRINSKI" - ŠAMPION
SVETI IVO U NOVOJ BILOJ.
DOGODINE U JAJCU !?

EXODUS XX STOLJEĆA
K.Kreković

FEDERACIJA

S Federacijom gube državice, a dobiva država

Piše: Ljubomir Aždajić

Međutim, gube i državnici državica i to je problem. Bez Federacije, najteže je hrvatskom puku izvan hrvatske državice i države, a nije lako ni muslimanskom puku izvan njegove državice, pa ma kakve joj silne atribute pridodali. Zato treba ući u Federaciju. Kakva je - takvaje, ali bez nje ne ide. Ne može se više živjeti po preuzetim zakonima bivše države kojima se dodaju izmjene i dopune koje odgovaraju državicama.

Federacijski, kao nedoraslo članu obitelji, ostavlja se ono što se obično ostavlja djeci. Uostalom, može i bez Federacije. Kako to ide, zorno nam pokazuju oni koji neće u Federaciju, već u Veliku Srbiju.

Ima mnogo stvari i pojava koje izgledaju i mlade i slade, izvan Federacije, u malim državicama gdje se jedan narod zakopiti u državicu pa on i njegovo vrhovništvo dominiraju. U svojim državicama uzmu sve u svoje ruke, ali to što uzimaju - malo je, tanko. Više emotivno pa euforično, nego substancialno pa ekonomično. Zato se doimlju da uzimaju puno, a dobivaju malo. Ne dijele ništa, a dijeliti ništa uvijek je demokratski. I protiv Federacije i protiv kontrafederalce stoji neprijatelj - srpski fašizam. Vrlo je jak, i doimlje se kao težak zalogaj i za sile svijeta. Još je jak u topovima, tenkovima i borbenim zrakoplovima. Ali, kao i svaki fašizam, slab kada iznevjeri očekivanja i ne ispunji obećanja svojim fašistima. Zato će njega pobijediti Federacija! Bez Federacije, nema pobjede! Kuda će treća strana, koja se konstituirira od onih koji nisu prihvatali fašizam i od onih koji će fašizam napustiti jer iznevjerava njihova očekivanja. U Federaciju. Kuda će BiH Hrvati? U Federaciju jer ih tamo ugoni sve jača i sve uljudnija Republika Hrvatska. Ona je za konfederaciju a ne za krainiciju. Krajnji cilj je FRBiH, od Drine do mora.

HODOČASTIT ĆEMO U JAJCE!

Proštenje sv. Ivana Krstitelja u Podmilaču kod Jajca, bilo je tradicionalno najčešće proštenje u Bosni. Na sam Blagdan sv. Ive, 24. lipnja i dan uoči, u Podmilaču je znalo stići i obaviti zavjete, na desete tisuće hodočasnika. Bilo je blagdana kada ih je dolazilo i po stotinu tisuća. Posebice mlađih. Za sv. Ivu iz podmilača se uvijek govorilo da je svetac svih ljudi, svih onih koji su hodočastili tražeći pomoći i utjehu. On nije razlikovao ljudе po naciji i vjeri, svima je bio jednak milosrdan, znajući da su bolest, patnja i smrt univerzalna sudsina ljudi. Od njega su se svи vraćali utješeni, okrijepljeni i s obnovljenom nadom.

Svetišta u Podmilaču više nema. Nema, ustvari, crkve sv. Ive. Razrušena je do temelja. Ni kamena na kamenu nema. Srušena je nakon pada Jajca 1992. godine. Uništena je i nova i stara crkva (koja je ugradena u novu), a snjom i brojnim umjetničkim djelima. Neka od njih možda i oplaćana? No, nasilnici nisu uspjeli do kraja. U najtužnijem hodočašću, ovoga puta u suprotnom smjeru prema Livnu, u koloni od 20 tisuća prognanika, bio je i čudotvorni kip sv. Ive iz Podmilača. Zaslugom brižnih čuvara ovoga svetišta, fra Pere Jurišića, podmilačkog župnika i fra Marka Štekića (sada našeg kapelana).

Sa rušenjem crkve u Podmilaču, tradicija proštenja nije nestala. U Cerniku je proslava blagdana sv. Ive upriličena 1993. g. u Podhumu kod Livna 1994. g. Ove godine sv. Ivi hodočašće se u Novu Bilo. Dogodine u Jajce! Nadajmo se i vjerujmo u to! Fra Pero Jurišić kaže: "Na prognaničkom putu iz Jajca, s narodom i ujacima bio je i zavjetni kip sv. Ive. Kada se rasuto stado ponovno okupi na rodnim ognjištima, donijet ćemo ga na golu ledinu, svoju pradjedovsku, i graditi sve isponova! Hoćemo!"

J.V.

Ove crkve sv. Ive u Podmilaču više nema

RKT. Župni ured sv. Ive Krstitelja - PODMILAČJE
Rkt. Župni ured sv. Duh a - NOVA BILA

PORUKA

Ovogodišnja proslava blagdana svetog IVE održat će se u Novoj Biloj, jer vjernicima Jajca, Podmilača i susjednih župa nije moguće doći u svetište koje je inače razoren.

Bolesnička misa uoči svetog IVE bit će u 17 sati kada će biti izložen kip sv. IVE - 23. 6. 1995.

Na sam blagdan sv. IVE Krstitelja, subota 24. 6. 1995., mise su u 8 i 11 sati. Koncelebriran sv. misu u 11 sati predvodit će uzoriti kardinal msgr. Vinko Puljić.

Dragi vjernici - štovatelji svetog IVE
Protjerani narod Podmilača, Jajca i susjednih župa zadnju proslavu sv. IVE imao je u Podmilaču 1992.

1993. - sveti Ivo proslavljen je u Cerniku
1994. - sveti Ivo proslavljen je u Podhumu kod Livna
1995. - sveti Ivo bit će proslavljen u Novoj Biloj

Iako bismo svi rado otisli i ove godine u Podmilaču sv. Ivi - kako smo uvek išli - mi ćemo ove godine rado dočekati sve vjernike Podmilača i Jajca ovdje u Novoj Biloj. Predviđa se organizirani dolazak autobusima prognanih vjernika Jajca i Podmilača ovdje u Novu Bilo iz raznih krajeva Republike Hrvatske i Ilijanskog kraja.

Upravitelj svetišta sv. IVE
Podmilačje
fra Pero Jurišić
Nova Bila, 9. 6. 1995.

Župnik župe sv. DUBA
Nova Bila
fra Zoran Livančić

EUROPSKI PROMATRAČI U POSJETI FRANJEVACKOM SAMOSTANU U TUZLI

Dana 19. lipnja 1995. Franjevacki samostan u Tuzli posjetila je delegacija Europskih promatrača smještenih u Tuzli. Bila je jedna od redovitih posjeta u kojoj su se željeli informirati o sadašnjem stanju katolika u Tuzli. Razgovaralo se o implementaciji Federalnog ustava, odnosno, koliko je to vidljivo u svakodnevnoj praksi.

Obostrano je konstatirano da je Federacija jedino realno rješenje kojim mogu biti zadovoljene sve strane u Republici Bosni i Hercegovini. Spomenute su i neke pojave koje stoje na putu ostvarenju Ustava Federacije, kao što su: školstvo, kulturna autonomija, određeni ekonomski odnosi, odlazak mlađih ljudi, posebice stručnjaka itd.

Istaknuto je da bi ovi susreti trebali biti češći. Promatrači su ponudili svestranu pomoći u ostvarivanju dobrih odnosa među ljudima i različitim institucijama u našoj regiji.

H.G.

Interview: Krešimir Zubak, predsjednik Federacije BiH

HERCEG-BOSNA DEŽURNI KRIVAC

i "Oslobodenje".

• Kako nam to možete ilustrirati?

"Kada je u prvi mah poražen Abdić i kada su ljudi protjerani s tog područja, onda su se u vašim kolumnama pojavljivali tekstovi puni euforije - kao jedna paradržava je ukinuta, sada je na redu druga. Mislio se na Herceg-Bosnu. Htjeli bi ukinuti Herceg-Bosnu, a hoće se sa predstavnicima te države praviti neki novi državni sustav. Kako je moguće da se u svakoj prilici i na svakome mjestu pominje Herceg-Bosnu kao kamen spoticanja, a niko ne pita što je sve ona učinila za Hrvate."

• Recite nam Vi - što je učinila Herceg-Bosna za Hrvate koji nisu na njenim teritorijama?

"Mi za sve Hrvate koji ne žive na prostorima koje mi kontroliramo radimo što možemo."

• Šta konkretno?

"Ljudima dajemo materijalnu pomoći onoliko koliko nam dopuštaju mogućnosti".

Da je u Sarajevu HVO...

• Što sarajevski Hrvati dobijaju od Herceg-Bosne, s obzirom na to da oni nisu dio Herceg-Bosne?

"Prvo da vam kažem da niste u pravu. Sarajevi jeste dio Herceg-Bosne, jer je na tom području konstituirana Hrvatska zajednica Vrhbosna. A što smo konkretno uradili? Pomagali kolikosmo mogli.

U posljednje vrijeme smo se angažirali oko "Napretka", Znanstvenog udruženja, humanitarnih organizacija pružajući neposrednu materijalnu pomoći, sredstva za rad. Problem je što taj prostor ne kontroliraju postrojbe HVO i zbog toga nam je otežano da neke stvari realiziramo. Položaj Hrvata bio je povoljniji da tu postoji HVO."

• Na upravo završenom zasjedanju Ustvotvorne skupštine, govorili ste neuobičajeno otvoreno, kolege su primijetili i neuobičajeno dugo i prvi put sa papira. Kao tumačite takav preokret?

"Ima više razloga. Ulagamo u vrijeme raspletu bosanskohercegovačke krize, to je sigurno. Ja sam istupio prije svega, što je dobro primjetio Rasim Kadić, da izložim političku platformu hrvatskog naroda u odnosu na aktualne unutarnje i međunarodne prilike, u odnosu na BiH i rješenja za BiH. To je bio smisao moga istupa, ali je dnevni red bio formuliran sasvim drugačije."

• Zar Klub zastupnika hrvatskog naroda nije mogao utjecati na definiranje dnevnoga reda?

"Očigledno je da onaj ko je zakazivao zasjedanje nije mene konzultirao."

• Zasjedanje zakazuje predsjednik Skupštine Mariofil Ljubić.

"Da, rekao sam mu o čemu ću govoriti, ali je očigledno da prilikom usaglašavanja tog dnevnog reda nije se ni mene ni Ganića pozvalo i konzultiralo. Mi smo računali da ćemo govoriti o aktualnom stanju, problemima, pitanjima, dvojbama u provedbi Vošingtonskih i svih drugih sporazuma. Zato sam ja rekao da ću istupiti pod takom definiranom točkom dnevnog reda. Ona je, primarno trebala biti izvješćivanje o tome što je Vlada Federacije do sada uradila u provedbi, ne samo Vošingtonskih nego i svih drugih sporazuma."

Fraze o interesima naroda

• Da li ste na ovom zasjedanju govorili kao predsjednik Federacije ili kao predstavnik bosanskih Hrvata?

"Već za govoricom sam rekao da ne mogu govoriti o onome što smo se dogovorili da kažem pod onako definiranom točkom. Očito je i to da je nekome trebao takav dnevni red."

• Zašto?

"Zato što smo mi puno prije razmislijali je li ovakvo institucionalno rješenje (isti personalni i organizacijski sastav Vlade) optimalno i omogućava li ono efikasan i djelotvoran rad. Došli smo do zaključka, hrvatski ministri i ja osobno, da ovakav način rada ne daje rezultate. Ja nisam govorio o svim problemima sa kojima se suočava Vlada - od problema na osobnim razinama do elementarnih stvari. Na primjer, da nema poslovni rad, da se spori o tako trivijalnim stvarima, jer predsjednik BiH je priznata i ona će postojati. Ona je sada međunarodno priznata država. Dakle, neovisno o tome postoji li Vlada Republike ili ne. Imate masu slučajeva u svijetu gdje Vlada prestaje da funkcioniра iz raznih razloga. Znači li to da prestatje da postoji ta država. Neki međunarodno priznati subjekti ne poznaju čak ni elementarne stvari. Čak i kada ni jedne institucije Republike ne bi bilo, BiH ostaje kao međunarodno priznata država. Dakle, neovisno o tome postoji li Vlada Republike ili ne. Imate masu slučajeva u svijetu gdje Vlada prestaje da funkcioniра iz raznih razloga. Znači li to da prestatje da postoji ta država. Neki međunarodno priznati subjekti ne poznaju čak ni elementarne stvari. Čak i kada ni jedne institucije Republike ne bi bilo, BiH ostaje kao međunarodno priznata država. Dakle, neovisno o tome postoji li Vlada Republike ili ne. Imate masu slučajeva u svijetu gdje Vlada prestaje da funkcioniра iz raznih razloga. Znači li to da prestatje da postoji ta država. Neki međunarodno priznati subjekti ne poznaju čak ni elementarne stvari. Čak i kada ni jedne institucije Republike ne bi bilo, BiH ostaje kao međunarodno priznata država. Dakle, neovisno o tome postoji li Vlada Republike ili ne. Imate masu slučajeva u svijetu gdje Vlada prestaje da funkcioniра iz raznih razloga. Znači li to da prestatje da postoji ta država. Neki međunarodno priznati subjekti ne poznaju čak ni elementarne stvari. Čak i kada ni jedne institucije Republike ne bi bilo, BiH ostaje kao međunarodno priznata država. Dakle, neovisno o tome postoji li Vlada Republike ili ne. Imate masu slučajeva u svijetu gdje Vlada prestaje da funkcioniра iz raznih razloga. Znači li to da prestatje da postoji ta država. Neki međunarodno priznati subjekti ne poznaju čak ni elementarne stvari. Čak i kada ni jedne institucije Republike ne bi bilo, BiH ostaje kao međunarodno priznata država. Dakle, neovisno o tome postoji li Vlada Republike ili ne. Imate masu slučajeva u svijetu gdje Vlada prestaje da funkcioniра iz raznih razloga. Znači li to da prestatje da postoji ta država. Neki međunarodno priznati subjekti ne poznaju čak ni elementarne stvari. Čak i kada ni jedne institucije Republike ne bi bilo, BiH ostaje kao međunarodno priznata država. Dakle, neovisno o tome postoji li Vlada Republike ili ne. Imate masu slučajeva u svijetu gdje Vlada prestaje da funkcioniра iz raznih razloga. Znači li to da prestatje da postoji ta država. Neki međunarodno priznati subjekti ne poznaju čak ni elementarne stvari. Čak i kada ni jedne institucije Republike ne bi bilo, BiH ostaje kao međunarodno priznata država. Dakle, neovisno o tome postoji li Vlada Republike ili ne. Imate masu slučajeva u svijetu gdje Vlada prestaje da funkcioniра iz raznih razloga. Znači li to da prestatje da postoji ta država. Neki međunarodno priznati subjekti ne poznaju čak ni elementarne stvari. Čak i kada ni jedne institucije Republike ne bi bilo, BiH ostaje kao međunarodno priznata država. Dakle, neovisno o tome postoji li Vlada Republike ili ne. Imate masu slučajeva u svijetu gdje Vlada prestaje da funkcioniра iz raznih razloga. Znači li to da prestatje da postoji ta država. Neki međunarodno priznati subjekti ne poznaju čak ni elementarne stvari. Čak i kada ni jedne institucije Republike ne bi bilo, BiH ostaje kao međunarodno priznata država. Dakle, neovisno o tome postoji li Vlada Republike ili ne. Imate masu slučajeva u svijetu gdje Vlada prestaje da funkcioniра iz raznih razloga. Znači li to da prestatje da postoji ta država. Neki međunarodno priznati subjekti ne poznaju čak ni elementarne stvari. Čak i kada ni jedne institucije Republike ne bi bilo, BiH ostaje kao međunarodno priznata država. Dakle, neovisno o tome postoji li Vlada Republike ili ne. Imate masu slučajeva u svijetu gdje Vlada prestaje da funkcioniра iz raznih razloga. Znači li to da prestatje da postoji ta država. Neki međunarodno priznati subjekti ne poznaju čak ni elementarne stvari. Čak i kada ni jedne institucije Republike ne bi bilo, BiH ostaje kao međunarodno priznata država. Dakle, neovisno o tome postoji li Vlada Republike ili ne. Imate masu slučajeva u svijetu gdje Vlada prestaje da funkcioniра iz raznih razloga. Znači li to da prestatje da postoji ta država. Neki međunarodno priznati subjekti ne poznaju čak ni elementarne stvari. Čak i kada ni jedne institucije Republike ne bi bilo, BiH ostaje kao međunarodno priznata država. Dakle, neovisno o tome postoji li Vlada Republike ili ne. Imate masu slučajeva u svijetu gdje Vlada prestaje da funkcioniра iz raznih razloga. Znači li to da prestatje da postoji ta država. Neki međunarodno priznati subjekti ne poznaju čak ni elementarne stvari. Čak i kada ni jedne institucije Republike ne bi bilo, BiH ostaje kao međunarodno priznata država. Dakle, neovisno o tome postoji li Vlada Republike ili ne. Imate masu slučajeva u svijetu gdje Vlada prestaje da funkcioniра iz raznih razloga. Znači li to da prestatje da postoji ta država. Neki međunarodno priznati subjekti ne poznaju čak ni elementarne stvari. Čak i kada ni jedne institucije Republike ne bi bilo, BiH ostaje kao međunarodno priznata država. Dakle, neovisno o tome postoji li Vlada Republike ili ne. Imate masu slučajeva u svijetu gdje Vlada prestaje da funkcioniра iz raznih razloga. Znači li to da prestatje da postoji ta država. Neki međunarodno priznati subjekti ne poznaju čak ni elementarne stvari. Čak i kada ni jedne institucije Republike ne bi bilo, BiH ostaje kao međunarodno priznata država. Dakle, neovisno o tome postoji li Vlada Republike ili ne. Imate masu slučajeva u svijetu gdje Vlada prestaje da funkcioniра iz raznih razloga. Znači li to da prestatje da postoji ta država. Neki međunarodno priznati subjekti ne poznaju čak ni elementarne stvari. Čak i kada ni jedne institucije Republike ne bi bilo, BiH ostaje kao međunarodno priznata država. Dakle, neovisno o tome postoji li Vlada Republike ili ne. Imate masu slučajeva u svijetu gdje Vlada prestaje da funkcioniра iz raznih razloga.

ČUVAJ SE, ČUVAT ĆU TE

Poslijе svega onog što se 25. svibnja ljeta gospodnjeg 1995. godine događalo u Tuzli i oko nje, čovjeku patrioti, vjerniku i očevicu, pred očima stalno lebdi ona narodna izreka: "Čuvaj se, čuvat ću te".

Mnogo zla u ovom gradu počinile su granate koje su Karadžićevi bojovnici tijekom više od tri godine rata ispalili na ovaj grad i njegove stanovnike. A naj-fatalnija i najpogubnija bila je ona što je, koju minutu prije 21. sata, 25. svibnja doletjela s Ozrena. Samo jedna granata napravila je neviđeno krvoproljeće u užem centru grada. Eksplodirala je na pločniku gdje se tog dana, tog 25. svibnja koji smo godinama obilježavali kao Dan mладости, sakupio cvijet tuzlanske mладости.

I ovog 25. svibnja bio je lijep i sunčan proljetni dan. I to je bio jedan od motiva koji je baš toga dana na meraje i trgove izvukao dosta svijeta, a najviše djevojaka i mladića, kojima je rat dulji od tri godine dojadio i gotovo sve im želje, planove i ciljeve, potopio.

Još noć nije bila smjenjena dan, a s Ozrena, četničkog uporišta, doletjela je granata-ubojavač. Pogodila je u sred povelike skupine mladih ljudi i prolaznika, i na mjestu usmrtila njih 66, od 2,5 do 60 godina. Momci i djevojke, pričaju očevici, u jednom trenu polegli su jedni preko drugih. Istog časa nastupio je očaj, panika, trka, bježanje onih koju su zdravi ostali, kupljenje živih i poluživih u vozila i odvožnje u Klinički centar, bolnice. Tuzla je odjednom umuknula; znalo se da je najveći broj djevojaka i mladića, srednjoškolaca, studenata, bio baš na tom okupljalištu mladih.

Dr. Teufik Tulumović, direktor KC Tuzla, sutradan nam je saopćio: "U rekordnom roku uspjeli smo mobilizirati zdravstveno osoblje. Stigli su i studenti koje nismo zvali, ali su znali da mogu biti od pomoći. Za oko jedan sat pred kapijama KC i bolnicu imali smo oko 2.000 članova obitelji koji su tražili svoju djecu i unesrećene. Morali smo pod hitno uzeti dovoljne količine krvi, i aktivirati 16 operacijskih sala.

Što se dalje dešavalo u Tuzli i oko nje lako je pretpostaviti. Sutradan smo javnost izvijestili o

Mjesto masakra - tuzlanska "Kapija"

imenima 128 teže i lakše povrijeđenih koji su ležali u bolničkim sobama. Svaki život bio je jednako dragocjen, ali se na operacijski stol ipak išlo po nekom redu: uvijek ima teže od težeg. U narednih osam dana, teškim ranama podleglo je još četvero mladih ljudi. Hoće li to biti konačan spisak onih koje je neka zločinačka ruka usmrtila povlačenjem obrača na haubice-130 milimetara?

Dramatični trenuci preživljivani su u svakoj obitelji, najprije da bi se saznao gdje je uopće te večeri netko ašikovao, je li na mjestu ostao mrtav, je li među teže ili lakše ranjenim, i onda što će dalje biti. Naporedo s obiteljima unesrećenih, cijeli graski život izbačen je iz koliko-toliko normalnog kolosijeka. Tuzla je odjednom došla na ekran svih svjetskih TV stanica, novina i radio-valova. Stižu brzojavi sučuti, podrške, telefonske linije prema Tuzli su zagušene. Traži prijatelja, drug druga.

Kako je u ovom ratu lako izgubiti život svjedoči stotinu primjera iz ovog slučaja.

Pokop stradalih je obavljen noću zbog bojazni da neki monstrum opet ne opali s brda strada još veći broj ljudi. Tek je zora svitala, a dr. Sead Avdić, zamjenik općinskog načelnika

Gosp. Slobodan Lang, savjetnik predsjednika Tuđmana, u posjeti kod gosp. Selima Bešlagića

Hrvatski Glasnik, lipanj 1995.

Fra Mladen Jozić na sahrani poginulih

proklamanje eksplozija, i žurno su išli svojim kućama. Tutnjalo je negdje oko Lukavca. U Tuzli je svirala uzbuna poslijepodne 19 sati. A u užem centru grada, opet, po navici, okupi se veća skupina. Da je to tako, očito je znao i neprijatelj. Očito je opala budnost onih koji su zaduženi da ovo spriječe!!!! Mnoštvo kafića na tom lokalitetu dugo već rade svoj posao non-stop. Masovni posjeti u ovom ratu vide se i u kafićima tik ispred zgrade tuzlanskog MUP-a. I mnoštvo parkiranih vozila! I tako redom! Borci Tuzle više puta su u tijeku ovog rata reagirali što netko tako zdrušno organizira žurove na otvorenim površinama, a puca se svugdje oko grada. Civilna zaštita Kantona optužila je poslijepodne tragedije sve općine da ne provode

naredbe o sigurnosti civila, da nemaju procjene kako se u kom momentu treba ponašati, i kako građane čuvati. A onda i sami civili. Na početku ovog teksta pozvali smo u pomoć jednu staru narodnu izreku o tomu kako se trebamo u životu ponašati. Obratite pažnju na poredak riječi u ovoj izreci: Bog je, eto, prvo zapovjedio da se sami čuvate, pa će vas tek onda i On čuvati. A kako se mnogi Tuzlaci u ovom ratu ponašaju, pokazuje i do sada najteža tragedija. Kao da nije bilo dovoljno ono što se prije koji mjesec desilo u vojničkoj kasarni, ili kao da još neka, nedisciplinirana ponašanja građana, roditelja, nisu išla na ruku ubicama s brda?

Mato BIKIĆ
Foto: Slavko ZABUŠ

*Svim obiteljima, rodbini, prijateljima,
nastradalim 25.05.1995. god.
izrazavamo iskrenu sućut.*

*Pokoj vječni daruj im Gospodine!
I svjetlost vječna, svjetlica njima!*

Redakcija GH

Nastradali

Razija Đedović, kći Ekrema rođena u Gradačcu, Elma Brguljak (20) rođena u Doboju, nastanjena u Gračanici, Senad Hasanović (26) sin Meše, rođen u Zagrebu, Fahrudin Ramić (34) sin Miralema iz Vlasenice, Pera Marinović (37) kći Franje iz Tuzle, Šaban Mustaćević (29) sin Avde iz Tuzle, Edhem Sarajlić (20) sin Envera iz Tuzle, Adnan Begović (15) sin Mirsada iz Tuzle, Ašmir Bakalović (20) sin Ferhata iz Tuzle, Suzana Đušić (14) kći Veselina iz Tuzle, Almasa Čerimović (20) iz Gradačca, Amir Đapo (19) sin Zejnila iz Tuzle, Amir Đuzel (27) sin Sakiba iz Tuzle, Vesna Kuratić (16) kći Izeta iz Tuzle, Edisa Memić (19) kći Osmana iz Tuzle, Sanja Čajić (18) kći Mije iz Bukiša kod Tuzle, Nedim Rekić (18) sin Kemala iz Tuzle, Mustafa Vuković (23) sin Rizaha iz Tuzle, Adnan Hujdurović - Kinde (18) sin Nijaza iz Tuzle, Edina Ahmetović (21) kći Arifa iz Tuzle, Amira Mehinović (20) kći Mesuda, Franc Kantor (24) sin Mihajla iz Tuzle, Asim Slijepčević (20) sin Izeta iz Tuzle, Sandro Kalesić (dvije i po godine) sin Dine iz Tuzle, Nedim Hodžić (31) sin Izeta iz Tuzle, Indira Borić (37) kći Kadrije iz Tuzle, Sulejman Mehanović (28) sin Zakira, Damir Kurbašić (20) sin Sadika iz Tuzle, Ilinka Tadić (53) kći Živana iz Tuzle, Selma Nuhanović (18) kći Mirsada, iz Tuzle, Edin Mehmedović (20) sin Sadila rođen u Gradačcu, nastanjen u Tuzli, Nihad Šišić (20) sin Ahmeta, Amir Čakić (21) sin Šaćira iz Srnice kod Gradačca, Indira Okanović (34) kći Muhameda iz Tuzle, Ivana Bošnjaković (17) kći Mehe iz Tuzle, Admir Alispahić (24) sin Alije iz Srebrenice, Jasminko Rosić - Jasko (33) sin Ahmeta iz Tuzle, Raif Rahmani (23) sin Alinajfa iz Tuzle, Almir Jahić (18) sin Kasima iz Tuzle (Solina), Lejla Bučuk (17) kći Hilme iz Tuzle, Azur Mujabašić (22) sin Seada iz Tuzle, Azur Vantić (20) sin Bahrije iz Tuzle, Suzana Abuismail (15) kći Huseina rođena u Siriji, Šemska Hasičić (20) kći Safeta iz Gradačca, Senahid Salamović (26) sin Ibrahima, Nenad Marković (19) sin Marka iz Tuzle, Hamdija Hakić (48) sin Ramiza iz Srebrenice, Elvis Alagić (18) sin Šemsudina, Lejla Atiković (15) kći Ibrahima iz Tuzle, Armin Šišić (20) sin Fadila iz Gračanice, Rusmir Ponjavić (20) sin Faruka iz Tuzle, Alem Hidanović (19) iz Tuzle, Zada Dedić (20) kći Hilme iz Tuzle, Vanja Kurbegović (18) kći Harisa iz Tuzle, Jelena Stojičić (44) kći Marka iz Tuzle, Hasan Hrustanović (25) sin Hamida iz Križevica kod Zvornika, Ago Hadžić (19) sin Hamdije iz Tuzle, Selma Čaušević (18) kći Mirsada iz Tuzle, Nesan Mujanović (21) sin Omere iz Gračanice, Adrijana Milić (17) kći Mladena iz Tuzle, Samir Čirak (19) sin Džemala iz Tuzle, Muris Fatušić (19) sin Muje iz Tuzle, Elvir Murselović (23) sin Ibrahima iz Tuzle, Adnan Zaimović (27) sin Huseina iz Tuzle, Elvira Hurić (16) kći Lutve iz Tuzle, Edin Mujabašić (22) sin Mehmedalije iz Tuzle, Jasmina Sarajlić (23) kći Ibrahima, Dijana Ninić (20) kći Dragana iz Tuzle, Savo Stjepanović (25) sin Petra iz Tuzle, Samir Mujić (29) sin Ejuba iz Tuzle, Damir Bojković (28) sin Alije iz Tuzle

GRANITNA BRANA OBRANE BOSANSKE POSAVINE

Bosanska Posavina, sa svom svojom raskoši, ljepotom i bogatstvom, što ga nosi u svom okriliu, ne bi nikada bila ono što jest bez svog "motornog organa" hrvatskog srca, Tramošnice. Ona je pojam Bosanske Posavine u svakom smislu. Tramošnica Gornja i Donja, sa naseljima Orlovo Polje i Njivak, su najveći lokaliteti ovog dijela Posavine. Plodne ravnice i voćnjaci, farme sitne i krupne stoke, poljoprivredna oaza, omogućavali su pune uvijete za dostojan život, kako u materijalnom tako i u duhovnom životu i razvoju. Ovo područje je bilo i najnaseljenije, ne samo u okvirima Bosanske Posavine, već i Bosne i Hercegovine. Župljeni Tramošnice su, prije rata, izgradili dvije velelepne crkve, koje su Srbi srušili.

Povijest stara i slavna

Samo ime Tramošnica ima korijene u latinskom jeziku "tres montes", tri brijeza na kojima je sazdana stara crkva. Povijest bilježi dolazak franjevaca u Posavini i Tramošnicu još 1288. godine. Oni su se ovdje naselili i počeli produgovljavati hrvatski narod te širiti katoličku vjeru.

Povjesna sudbina Hrvatskog puka u ovim krajevima uvijek je bila teška i nepredviđljiva. Bježeći pred velikim sukobima Eugena Savojskog i turske vojske 1685. godine, većina hrvatskog puka našla je svoje utočište preko Save, u Slavoniju.

Ponovno utemeljenje Tramošničke župe datira od 1784. godine od župe Ravne (Bijela i Dubrave). Od tada pa sve do izbijanja ovog, ničim izazvanog prljavog rata, što ga povede srbočetnički izrod, Tramošnica se razvijala i izrastala u veliki centar hrvatsva i kršćanstva Bosanske Posavine. Pred rat je u župi živjelo 7665 katolika, hrvata.

Centar napada i otpora

Tramošnička bojišnica je bila od posebnog strateškog značenja u pogledu optora i obrane od daljeg nadiranja i ostvarivanja bolesnih apetita srbočetničkih zavojevača, ne samo za Bosansku Posavinu, nego i mnogo šire. Ovo je bila centralna točka za stopiranje agresora od daljeg napredovanja ka samom Gradačcu, Srebreniku, Tuzli, Gračanicima, osvajajući teritorija i saobraćajnica, te spajanje sa uporištima na Majevici i Ozrenu. Ogromna snaga i naoružanje srbočetnika i tzv. JNA prvi put je zaglibila i stala baš na Tramošnici.

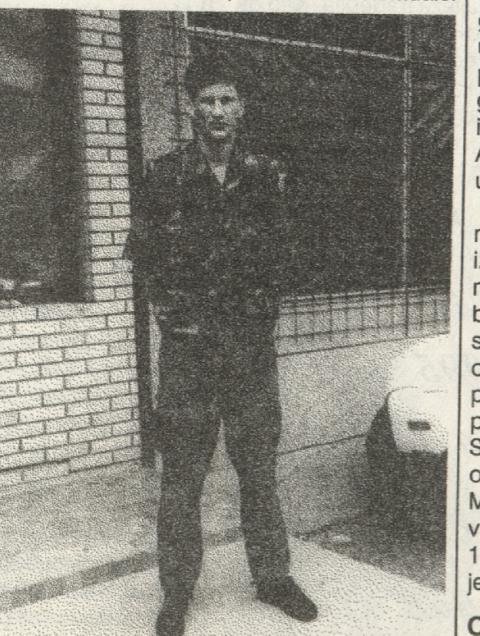
U svezi sa svim događanjima na Tramošničkoj bojišnici, imao sam sretnu okolnost da iscrpnije i detaljnije razgovaram sa akterom i sudionikom gosp. Stjepanom Čaćićem diplomiranim pravnikom, mlađim i već iskusnim komandantom, stasitim i gospotpričnjivim dirigentom Gradaččkog topništva, kako ga mi nazivamo. On je koma-

Srušena crkva sv. Ivana Krstitelja u Tramošnici

ndant mješovitog artiljerijskog diviziona. Imaće je, od početka priprema za otpor agresoru, najaktivnije uključen. Govoreći o tomu, kaže:

"Bilo nam je nedvosmisleno svima jasno da se moramo prvenstveno dobro politički organizirati i homogenizirati, na nivou Tramošnici i šire. Dobrim i blagovremenim pripremama, u kojim su uzeli vidnog učešća i naši radnici iz inozemstva, već 1990. godine smo se stranački organizirali u HDZ. Pod zastavu HDZ-a su se stavili, ne samo intelektualci

Gosp. Čaćić Stjepan, zapovjednik Mješovitog artiljerijskog diviziona

i politički djelatnici, koji su bili inicijatori i organizatori utemeljenja Hadezeovske organizacije, već i sve raspoložive strukture i hrvatski puk u širem značenju. Čovjek koji je širio ideju HDZ-a u Bosanskoj Posavini, pa i Tramošnici, bio je neumorni i nadasve vrijedni gosp. Franjo Matić, koji je cijelog sebe dao za te ideale, pa i svoj život. HDZ je bio glavna poluga u pripremama za otpor agresoru. Nauže je sradivo sa SDA Gradačca. Tako je već u rujnu 1991. godine oformljen križni štab. Velike zasluge na političkom planu treba dati gosp. Marku Jurišiću, koji je u HDZ-u zaista uradio puno. I danas je gosp. Jurišić predsjednik Gradaččke općinske organizacije HDZ-a. Tu je na visokoj razini mlađi i rutinirani politički i vojni entuzijast gosp. Božo Anić koji je bio tada časnik, što je i ostao, sada u postrojbji Vojne policije 107. brigade.

Oruđa, oružje, streljivo, kao i ostala materijalna i tehnička sredstva, nabavljali smo iz sredstava prikupljenih od donatora mještana i iz inozemstva. Slavonski Brod je bio centar odakle smo dovozili svu opremu i sva sredstva koja su nam bila potrebna za obranu. Nije izostala niti stručna i svaka druga pomoć. U obrani rodnih nam tramošničkih i posavskih ognjišta objedinili smo jedinice Slatine, Turića, Sibovca i na ovom prostoru formili 2. bataljun, čiji je zapovjednik bio Milan Puškarčić. U samom početku smo imali više cijevi, oružja i opreme nego kompletne 107. HVO brigada Gradačca. Naš 2. bataljun je važio kao elitna postrojba".

Oluja se sprema

Gosp. Čaćić je od početka bio zamjenik, a od listopada 1992. godine zapovjednik

2. bataljuna. Tramošničko bojište je bilo okruženo četničkim utvrdama Obudovca, Gajeva i Pelagićeva, koje su raspolagale sa mnogo artiljerijskog i drugog naoružanja. Pa ipak su dugo okljevali sa napadima.

"Vec za Uskrsnje blagdane 1992. godine očekivali smo napade. Do njih je i došlo, ali su oni za nas bili sporadični, a mi smo na njih učinkovito odgovarali. Prema našoj procjeni agresor nas je ozbiljno respektirano i vidi da smo tvrd orah o koji bi mogli zube polomiti. Tako smo većih napada bili pošteđeni sve do lipnja 1992. godine. Tada počinje prava oluja. Vrše se jači napadi na sve crte naše bojišnice u zoni odgovornosti 2. bataljuna. Napada se iz više pravaca: iz Obudovca na Orlovo Polje, iz Gajeva na Sibovac, iz Pelagićeva na Turić. Danonoćno kanonada, kiša granata i projektila svih kalibara se srušila na naše crte obrane, ali i naseljeni dio. Posebice je bilo teško stanje dolaskom "vikendaša, četnika Šešeljovaca, Arkanovaca i drugih plaćenika iz Srbije i Crne Gore. Najviše je trpjelo Turićko bojište, gdje je agresor sa velikim snagama napadao iz pravca Pelagićeva. Naši hrabi i neustrašivi bojovnici su, ne samo odolijevali svim tim napadima, nego su agresoru nanosili sve ozbiljnije gubitke u život sili i tehnicu. Tako je na teritoriji Orlova Polja uništen tenk, a praga uletjela u minsko polje. Nad Slatinom je, sudjelovanjem i vatrom Sibovačke i Slatinske čete, srušen agresorski helikopter MI-8, koji je pao na područje Tramošnici. Uništeno je još desetak tenkova, a u naše ruke je došla veća količina naoružanja i streljiva. Baja, Niko, Crni, te slavne "Mrake" su bili nerješiva enigma za četnike".

Hrvatski puk napušta svoja stoljetna ognjišta

Napadi na naše crte obrane bili su iz dana u dan, sve žešći i češći. Agresor je upotrijebio čak i avijaciju, koja nas je žestoko tukla. Da bi izbjegli veće gubitke i spasili živote civilnog življa, odlučili smo se povući na nove crte obrane, 15. kolovoza. Organizirano i blagovremeno smo evakuirali oko 5.000 Hrvata sa ovih prostora. Malobrojni, koji su uhvaćeni, došli su pod četničku kamu, poubijani i masakrirani.

O sudbinu bojovnika, gubicima, naoružanju i opremi, gosp. Čaćić izvješćuje:

"Naš 2. bataljun je uspio izvući svoju naoružanje i tehniku, kojom je ojačana 107. HVO Brigada gosp. Ivana Mijačevića, zapovjednika brigade. Morali smo krvlju zalijevati naša kućista. Izgubili smo oko 40 bojovnika, a preko 100 je teže i lakše ranjeno".

Hrvatski puk, trbuhom za kruhom, krenuo je u bijeli svijet, kod svojih najbližih prijatelja, rodbine, u sabirne izbjegličke i prognaničke centre Hrvatske, širom Europe i ostalog svijeta. Ostalo je u ravnoj Posavini svoje bogatstvo koje su uzeli oni kojima ono ne pripada. S očajom u duši, bolom i tugom za životima svojih najbližih, pa i za svim izgubljenim, hrvatski puk čezne, čeka i vjeruje. Nije izgubljena nada u povratak. Kako vrijeme prolazi, ona je sve jača. Dobro znaju na što se vraćaju, na ruševine svojih domova, srušenih grobova i crkava.

Naši Posavljaci, kao što je znano kroz povijest, uvijek su bili u stanju da se snagu i opstanu. Ni ovoga puta neće biti drugačije. Uvjeti za povratak su sve povoljniji. Dio područja je već oslobođen. Implementacija Federacije je najbolja garancija skorog povrata na svoje. Nadamo se uskoro!

Prof. Ivan Cvitkušić

Obnovljen rad HDZ-a u Gradačcu

UTEMELJEN OGRANAK HDZ-a

Gosp. Niko Josipović, predsjednik Temeljnog ogranka HDZ-a Gradačac

ogranka Općinske organizacije HDZ-a Gradačac.

Skupština je u Temeljnji ogranku HDZ-a Gradačac izabrala 7 članova: Stjepana Čaćića, Božu Anića, Miku Josipovića, Petra Martića, Đuru Kozića, Ivana Cvitkušića i Tomu Šimiću. Skup je završen intonacijom pjesme "Bože čuvaj Hrvatsku". Izvršni odbor je na svojoj sjednici od 29. svibnja, tajnim glasovanjem, izabrao za predsjednika Temeljnog ogranka gosp. Niku Josipovića, koji će ujedno obnašati i funkciju dopredsjednika Općinskog odbora. Za dopredsjednike su izabrani: gosp. Božo Anić i Ivan Cvitkušić, koji će obnašati dužnosti članova Općinskog odbora. Za tajnika je izabran gosp. Šimić Tomo, a za rizničara gosp. Kozić Đuro.

Temeljni ogrank HDZ-a Gradačac svjetionik je i putokaz našem puku u povratku svojih gradi i svojim domovima.

Prof. Ivan Cvitkušić

Za uspjeh koji smo postigli, zahvaljujemo svim našim pokroviteljima i darovateljima !!

RK "ZRINSKI"

TUZLA

OD PRITVORA DO ITALIJE

Košarkaško prvenstvo A-1 lige, iako održano u ratnim uvjetima, pokazalo je da se usprkos odlasku mnogih kvalitetnih igrača ipak nije srozovalo na razinu trećerazrednih košarkaških natjecanja. U relativnoj jekoj konkurenciji momčad KK "Zrinskog", predvođena trenerima ZDENKOM PAVIĆEM i VLATKOM ŠEPAROVIĆEM, kao i nekolicinom starijih i iskusnijih igrača, zauzela je visoko treće mjesto što joj je osiguralo da sljedeće sezone sudjeluje u jedinstvenoj košarkaškoj ligi BiH. Vodstvo kluba, cijeneći svoj rezultatski uspjeh, a dobivši ponudu da gostuju u Italiji, odlučilo je da ova turneja bude nagrada igračima, a ujedno i odmor poslije naporne natjecateljske sezone. Iako su organizatori boravka KK "Zrinskog" u Italiji, predvođeni našim bivšim sugrađanima ZORANOM i MIROM Marković kao i cijelom obitelji PICCOLOTTI, osigurali smještaj i prehranu u talijanskom gradiću Feltre, ipak je trebalo namaknuti određena novčana sredstva za sam put, što je u ova kaosna financijska vremena bilo ravno pravom potvatu. Da tuzlanski Hrvati znaju i u ovakvima nepovoljnima uvjetima pronaći pravo rješenje za egzistenciju svojih društava ponajbolje dokazuje primjer KK "Zrinskog", koji je, da bi mogao pokriti sve troškove što ih ligaško natjecanje nameće, morao osnovati vlastito poduzeće. "Zrinski-basket". Rukovodstvo kluba, na čelu sa ravnateljem poduzeća gosp. Vladom Mađarevićem i menedžerom kluba gosp. Franjom Bosanskićem, osiguralo je potrebna novčana sredstva za realizaciju ovog gostovanja.

KK "ZRINSKI" U PRITVORU

Međutim, već na samom startu došlo je do određenih poteškoća i tamo gdje smo im se najmanje nadali. Iako smo u Tuzli navikli da sve što je hrvatsko, a napose hrvatske organizacije, izaziva priličan animozitet kod većinskog pučanstva, nismo ni u najružnijem snu očekivali da ćemo putovanje započeti pritvorom. Gotovo u isto vrijeme kada je i KK "Zrinski" krenuo na gostovanje u talijanski grad Feltre i kadetske košarkaške ekipe Slobode i Jedinstva bile su na turneji po Italiji. I dok su njihove ekipe sve formalnosti oko odlaska i realizacije tog gostovanja prošle bez ikakvih administrativnih poteškoća, doglede je naša momčad, odmah na početku doživjela specijalni tretman. Na izlazu iz naše "države" u Đurđeviku osobitu pozornost vječito budnih policajaca, što je i normalno a u ratu posebice, izazvala je skupina od pet članova momčadi pripadnika 108. brigade HVO-a. Iako su pomenute osobe imale sve potrebne "papire", ipak smo napredovali puževom brzinom, da bismo u jutarnjim satima stigli u Visoko i napravili prvi odmor. Daljni put je prošao bez poteškoća izuzev što smo ponovno bili užasnuti razorenim Mostarom i njegovom okolicom. Poslije tih apokaliptičnih prizora,

vožnja Jadranskom magistralom predstavljala je pravi odmor za dušu i oči, ali su mnogi, osobito mlađi igrači, izmoreni prethodnim iscrpljujućim putovanjem, taj dio prespavali. Došavši u Split oko 20 sati, znači poslije 26 sati od zvaničnog polaska iz Tuzle, dočekali su nas predstavnici D.O.O. Soli i odveli na večeru u restoran Andrijana.

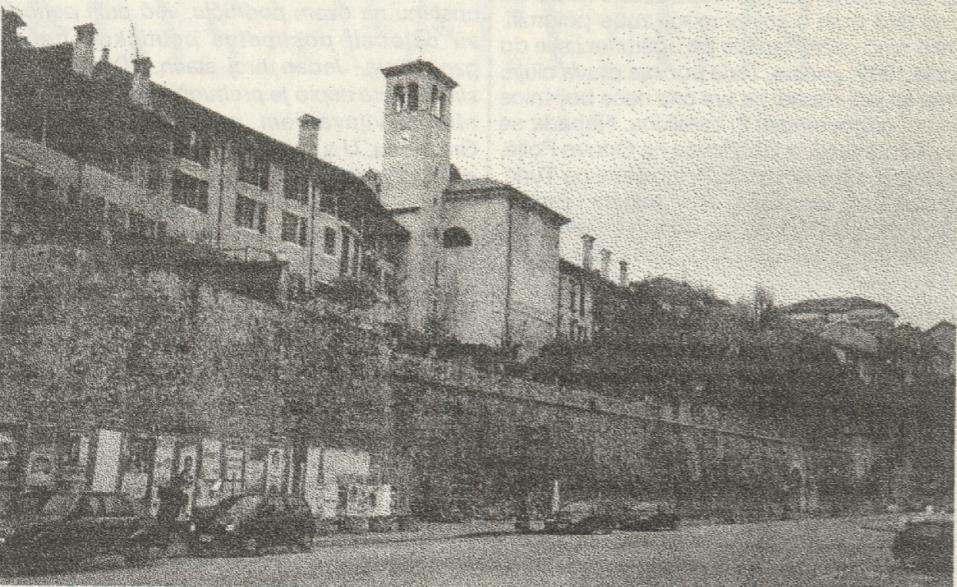
Okrijepivši se ukusnim i obilnim obrokom, nastavili smo naše putovanje, ušavši u drugu noć provedenu na točkovima.

DEŽELA ZATVORENA ZA BOSANCE

Kilometri su se nizali, a autobus, vožen sigurnim rukama vozača Samira i djeda, u jutarnjim je satima stigao u Rijeku. Odmah smo produžili prema slovenačkoj granici i tamo ponovno naišli na zid nerazumijevanja. Dežela je jednostavno zatvorena za sve one koji posjeduju bosansku putovnicu, izuzev onih koji idu službeno u Sloveniju ili su njihovi umirovljenici. Vođa puta stupio je u kontakt s našim domaćinima i, poslije dva sata čekanja, Zoran Marković i tehniko KK "Feltre" stigli su na granični prijelaz. Međutim, situacija time nije postala ništa jednostavnija. Marković je uzeo sve putovnice i otišao u Ljubljani kako bi ishodovao odobrenje nadležnih organa za prolazak našeg autobraza preko teritorije Slovenije. Poslije još tri sata dosadivanja na granici, konačno smo dobili dozvolu za polazak. Deželu smo brzo prešli, a na talijanskoj granici nismo imali većih problema.

Iako smo često zaustavljeni i provjeravani ipak smo napredovali puževom brzinom, da bismo u jutarnjim satima stigli u Visoko i napravili prvi odmor. Daljni put je prošao bez nedostignog Trsta. Autocesta nas je odvela prema Veneciji i dalje prema našem odredištu, gradu Feltre.

Z.S.

Panorama starog grada

Pošto se ispostavilo da su osumnjičeni "bjegunci" cijelo vodstvo kluba i treneri, svi igrači i autobus privredeni su u policijsku posljaju u Živinicu. Peterica pripadnika HVO-a zamoljeni su da sačekaju u sobi dežurnog, a društvo su im pravila trojica dežurtera koji su samovoljno napustili bojište i čekali da ih sprovedu u zatvor. Da nas ne bi optužili za unošenje međunarodnog razdora u ovu sredinu, moramo napomenuti da je momčad "Zrinskog" sastavljena od igrača svih nacionalnosti. Policajac koji je posumnjao u ispravnost naših dozvola bio je Hrvat, kao i onaj koji nas je dopratio u pritvor. Da u svakom ludilu ima sustava pokazao je i naš daljni tretman.

Pošto u Živinicama očito nisu mogli riješiti naš "slučaj", poslije trosatnog vijećanja odlučeno je da se autobus vrati u tuzlansku vojarnu "Husinska buna" i da tamo odluče što će s nama. Policija nas je uredno sprovele do vojarne gdje je uslijedilo još dvosatno provjeravanje. Iako je s nama putovao i zvanični predstavnik općine Tuzla, gosp. Stanislav Petrović ni to nije ubrzalo rješenje našeg slučaja.

Zahvaljujući ogromnoj upornosti i nadasve hladnokrvnosti gosp. Zdenka Pavića, trenera i ujedno vođe puta, ipak smo dobili, uz ispruku zbog zadržavanja, zeleno svjetlo za putovanje koje, poslije sedam sati zadržavanja, praktično nije još ni započelo. Ponovno smo krenuli sa istog mjesta, uz obećanje vojnih organa da više nećemo imati zadržavanja na usputnim kantonalskim točkama.

Iako smo često zaustavljeni i provjeravani ipak smo napredovali puževom brzinom, da bismo u jutarnjim satima stigli u Visoko i napravili prvi odmor. Daljni put je prošao bez poteškoća izuzev što smo ponovno bili užasnuti razorenim Mostarom i njegovom okolicom. Poslije tih apokaliptičnih prizora,

KATOLIČKI ŠKOLSKI CENTAR

U tuzlanskoj župi započela je realizacija namjere Nadbiskupije Vrhbosanske za otvaranje Katoličkog školskog centra u našem gradu. Svim zainteresiranim za ovaj projekt upućen je poziv kako bi se, u prvom redu, utvrdio broj učenika koji bi taj Centar (osnovnu školu i gimnaziju), pohađali. Poziv je otvoren i dalje pa bi trebalo sa prijavama učenika požuriti. Važno je pripomenuti da su to škole koje će, prema važećim propisima, biti priznate kao i sve druge, te da će učenici nakon njih moći nastaviti školovanje na drugim školama i fakultetima. Osnovni problem je sada jeste prostor, kojega nismo osigurali i ako smo se obratili nadležnim u tuzlanskoj općini. Ipak, nadamo se da će za to imati razumjevanje.

Katolički školski centar između dva rata - Zavod Kraljice sv. Krunice u Tuzli

NADBISKUPSKI ORDINARIJAT VRHBOSANSKI

Kaptol 7, p.p. 362; BH 71000 SARAJEVO

Telefoni: (071) 663-512, 472-430; fax: 472-429

Bro 938/95

Sarajevo, 23. svibnja, 1995.

Skupština općine
TUZLA

Poštovana gospodo!

Vrhbosanska Nadbiskupija ima iskrenu želju i namjeru otvoriti u Tuzli Katolički školski centar, u sastavu kojega bi bile osnovna škola i gimnazija.

Budući da nemamo u samom gradu vlastite zgrade, niti prikladnog građevinskog zemljišta da nešto gradimo, molimo Vas da nam stavite na raspolaganje jednu od postojećih škola ili druge prikladne prostorije čiji bi kapacitet odgovarao našim potrebama.

Na tu temu već je razgovarano s družinosnicima općine, a razgovor je vodio vič. g. fra Petar Matanović, župnik u Tuzli, a dano mu je do znanja da bi se to moglo pozitivno riješiti.

Napominjemo da bi ustanova nosila u naslovu ime "Katolički" jer nas to obvezuju crkveni propisi, ali kao i svadje u svijetu bio bi slobodan pristup i pohađanje nastave učenicima bez obzira na vjersku i nacionalnu pripadnost, a program po kojem bi se odvijala nastava jest onaj koji je propisalo i odobrilo Ministarstvo Republike Federacije BiH. Po tim načelima djeluje i naš postojeći Katolički školski centar u Sarajevu.

Popravak i uređenje objekta, nabavka namještaja (ako ga već nema), učila i udžbenika, kao i osiguranje stručnog osoblja za takvu ustanovu bila bi naša briga. Dakako da mi preuzimamo i obvezu njihovih osobnih dohodaka.

U nadi da će ova molba naći na razumijevanje i da ćemo preko župnog ureda u Tuzli ili izravno na gore naznačeni faks dobiti pozitivan odgovor, iskreno zahvaljujemo.

Vinko kard. Puljić, nadbiskup
+Vinko kard. Puljić

JEZIČNI SAVJETNIK

Pripreman na temelju građe iz Pravopisnog rječnika (Babić, Finka, Moguš, Razlikovnog rječnika (V. Brodnjak) i Jezičnog priručnika F. Tanockog

Stjecajem nesretnih okolnosti, ovih dana u sredstvima javnog priopćavanja na našim prostorima u optjecaju su u najvećem broju bile riječi: POGINUTI, BRZOJAV, SUČUT, POGREB, PROSVJED i ZRAKOPLOV.

POGINUTI - Izraz koji je najprimjereniji nesreći u kojoj su nastradali naši mladi sugrađani. Poginuti, znači biti ubijen u ratu ili uopće, umrjeti neprirodnom smrću, nasilno. Izraz-izgubiti život - nije pravilan, ali ima preneseno značenje pa je, prema tome, iz domena pjesničkog, stilskog jezika.

BRITOJAV - Riječ obitelj označava zajednicu onih koji zajedno žive. Dakle, najčešće muž, žena i njihova djeca. Riječ - porodica, u hrvatskom jeziku, znači rod, rodbinu, odnosno srodište po krvi. Zato je, kada se šalju brzojavi, uvijek pravilno upotrijebiti izraz obitelj.

BRZOJAV - Iako je telegram međunarodna riječ koja nam je došla iz grčkog preko njemačkog jezika, izraz brzojav ima hrvatsku narodnu osnovu i treba se njime koristiti.

SUČUT - U djetima starijih i novih hrvatskih književnika susreće se ova riječ, koja se, iako prevedena iz njemačkog jezika, dobro uklapa u hrvatski jezični sustav. Nasuprot njoj stoji riječ - saučešće koja je rusizam i hrvatskom je jeziku nametnuta nakon 1918. godine. Može se čuti i izraz suučešće, što bi sličilo na kroatizaciju ovoga rusizma, ali nema razloga tražiti novu riječ, kada ovu, izvedenu od glagola čutjeti-osjećati, sasvim doživljavamo kao svoju.

U mnoštvu brzojava što smo ih ovih dana čuli, netko iz Zagreba poslao je "izraze svoga iskrenog žaljenja". Hrvatskom narodu s ovih prostora možda je najbliži ovakav način izražavanja sućuti!

POGREB - Pravopisni rječnik bilježi ovu riječ prije riječi pokop, koju Tanocki preporučava kao primarnu. On u svom Priručniku naglašava pokop i ukop, a savjetuje da se uporaba riječi sahrana izbjegava! Ipak, prema Hrvatskom rječniku, sahrana je još uvijek u optjecaju. Ja preporučam riječ pogreb, jer mi se čini da je najbliža hrvatskom puku u Bosni. Izrazi greblje i grebovi iz kojih je izvedena riječ pogreb još se mogu čuti u našim govorima.

PROSVJED - Ova riječ nije tvorbeno najbolje načinjena, ali ima hrvatsku pučku osnovu i treba je koristiti umjesto riječi protest. U posljednjih dvadesetak godina u Hrvatskoj se koristi isključivo prosvjed, a u govorima Hrvata u Bosni riječ protest koja nam je iz latinskog dospjela, preko njemačkog, još nije potisnuta. Treba je izbjegavati.

ZRAKOPLOV - Izraz koji se teže udomaćuje u govorima bosanskih Hrvata. Podrijetlom latinska riječ, avion se nametnuo, ponajviše zato što nam je zrakoplov predočen kao izraz iz korienskog pravopisa koji proglašavaju ultranacionalističkim. Međutim, zrakoplov je prvi put zabilježen u Šulekovom Rječniku 1874/75. godine pa time ova neargumentirana optužba otpada.

M.P.

Naši matemetičari

Miroslav Krstić, učenik 7. o.š. NOVI GRAD u Tuzli, jedna je od 19 nagradenih sudionika II. Kantonalnog natjecanja u matematici i fizici. Za osvojeno drugo mjesto u matematici ulazio je golem trud i mnogo vremena. Kao nagradu za to dobio je petnaestodnevni boravak u Bolzoni. Želi da u tom gradu vidi sve što se može i što je zanimljivo. I odmorit će se, naravno. Kada smo ga upitali je li bilo teško na natjecanju, rekao nam je da je morao prvo preskočiti općinsko i doći do kantonalnog. Žao mu je što nije mogao otici i na državno koje je privremeno odloženo. Miroslav nam je rekao da s njim putuje i Pejdjanović Mario, učenik I. razreda srednje škole koji je prvak Kantona u matematici. Nažalos Maria nismo vidjeli niti upoznali ali smo i njemu i Miroslavu zaželjeli sretan put i sreće u dalnjim natjecanjima. Osobito mu je bilo dragoo što je na put krenuo s blagoslovom fra Petra Matanovića, tuzlanskog župnika, koji ga je izuzetan uspjeh i nagradio.

RK "ZRINSKI" U KUPU

Foto "Napoj"

EUROPSKIH PRVAKA

Rukometni klub "Zrinski" formiran je u studenom 1993. godine. Za relativno kratko vrijeme postojanja, od svog osnutka do danas postigao je zapažene rezultate i uspjehe.

29. travnja 1995. godine završeno je natjecanje u Rukometnoj ligi Tuzlansko-podrinjskog kantona za Prvenstvo R/F BiH. Ekipa "Zrinskog" zauzela je 1. mjesto sa osvojenih 27 bodova, te je time izborila pravo učešća na Prvenstvu R/F BiH u rukometu.

25. svibnja 1995. godine započelo je Prvenstvo u Tuzli, ali je prekinuto zbog stravičnog masakra koji se dogodio istoga dana u našem gradu. Tada je od posljedica samo jedne granate ispaljene sa ozrenskog ratišta sedamdesetak mladića i djevojaka izgubilo život, a na desetine ih je ranjeno.

Državno prvenstvo nastavljeno je u Zenici od 1. do 5. lipnja 1995. godine. Ekipa "Zrinskog" natjecala se u "B" skupini, gdje je svladala sve svoje protivnike i to: "Gračanicu" iz Gračanice rezultatom 24:18, "Željezničar" iz Sarajeva 19:18, "Slogu" iz Gornjeg Vakufa 27:24 i "Turbini" iz Jablanice 24:22. U finalu Prvenstva RK "Zrinski" sastao se sa prvoplaširanim ekipom iz "A" skupine, RK "Sloboda-Solana". Utakmica je završena pobjedom "Zrinskog" 21:17. Time je RK "Zrinski" postao Državni prvak u natjecateljskoj 1994/95. godini i službeni predstavnik R/F Bosne i Hercegovine u Kupu evropskih šampiona. Igrac "Zrinskog" Nermin Mujanović bio je najbolji strijelac Prvenstva sa postignutih 39 golova.

Uspjesima "Zrinskog" u mnogome doprinosi dobra organizacija i rad te angažiranje Predsjedništva koje broji 20 članova, na čelu sa Predsjednikom fra Mladenom Jozićem.

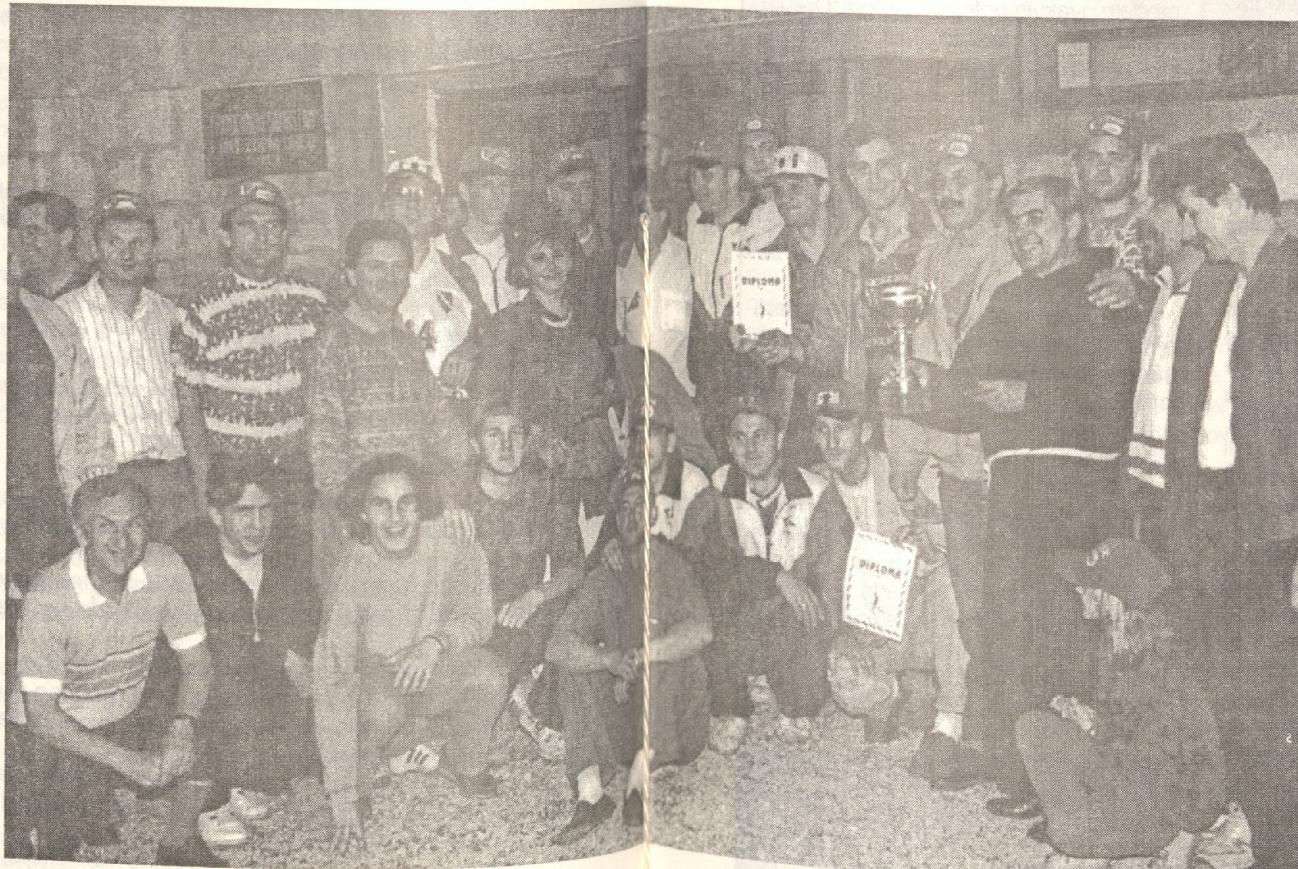
Posebice treba istaći zasluge šefa stručnog štaba - trenera gosp. Vladu Markovića koji je nesebičnim zalaganjem i stručnim radom, za samo godinu i pol dana doveo ekipu do osvajanja titule Državnog prvaka i plasmana u Kup-šampiona.

Gvardijan Franjevačkog samostana "Sveti Petar i Pavao" u Tuzli, fra Petar Matanović priredio je doček igrača "Zrinskog" po povratku iz Zenice. Guverner Tuzlansko-podrinjskog kantona, gosp. Izet Hadžić priredio je prijem za sportaše i članove Uprave RK "Zrinski" i uputio čestitke povodom osvajanja titule Državnog prvaka.

7. lipnja u prostorijama Hotela "Tuzla" RK "Zrinski" organizirao je press konferenciju, a istog dana delegacija Kluba položila je vijenac žrtvama stravičnog masakra koji se dogodio 25. svibnja 1995. godine.

RK "Zrinski" koristi se i ovom rigodom da se najtoplje zahvali svim sponzorima i donatorima, što su svojom materijalnom, novčanom i moralnom potporom potpomogli ostvarenju cilja, koji je bio pred nama. Nadamo se da ćemo uz njihovu daljnju potporu dostoјno prezentirati naš grad i R/F Bosnu i Hercegovinu na ovom značajnom natjecanju u Kupu evropskih šampiona.

Mladen JOZIĆ

EXODUS XX STOLJEĆA

U ovom svom "Exodusu" Kreković je slikao povijest civilizacije. Kroz svaki od ovih likova. Ni jedan od njih ne izgleda isto, niti pripada istom narodu i vremenu. A volovska kola u dubokom blatu - poruka su sama za sebe! U njima je, simbolično, ukrcan prognani dio čovečanstva, dakako, i ogroman dio hrvatskog naroda, od '18. do '90. Osobito poznati Križni put, u svibnju '45, kada se dogodio Bleiburg.

U Križnome se putu, među brojnim hrvatskim umjetnicima i intelektualcima, našao i Kreković sa svojom suprugom, Zinom, s tom razlikom što njegov "križni put" još traje, obzirom na uporno i sustavno prikrivanje od bosanske javnosti, u čemu su najtvrdokornije baš odgovarajuće institucije njegovoga grada, Tuzle.

Nevjerojatno, naime, ali točno: "Exodus" je, i to u svoj njegovoj strahoti i dugotrajnosti, doživio i Kristian Kreković. Kozmopolitski orientirani čovjek, koji je budućnost svijeta vidi u planetarnom bratstvu, gdje će se svi ljudi uzajamno voljeti, poštivati i sporazumijevati na zajedničkom jeziku, kako nikada više ne bi bilo ratova, logora, genocida i ekzodusa; čije su slike još daleke '25. postale francuskim razglednicama; kojemu su portretirana, ali i druženja s njim radi, "na noge" dolazili mnogi kraljevi; koji je, recimo, '38. portretirao englesku kraljicu Elizabetu za osamdeset tisuću švicarskih franaka; koji je, već tada, imao atelje u Beču, Parizu, Beogradu i Zagrebu... Prvo je, uoči rata, jer je njegova supruga bila Židovka, bježao zbog nacista iz Pariza u Beograd, te rat proživio u Zagrebu. Nove ga, komunističke vlasti izbacuju iz Društva likovnih umjetnika Hrvatske. Stoga sa suprugom, ilegalno, kao da je kriminalac ili ratni zločinac, definitivno napušta domovinu i spas traži na Zapadu. Ispira, u poslijeratnoj Europi, živi u Italiji, pa

Anto CIGELJEVIĆ

BONICA ZA DUŠEVNE BOLESNIKE U SREDNJOJ DRAGUNJI

Srednja dragunja, travnji/svibanj 1995

Po izbjivanju agresije na Bosnu i Hercegovinu, prema Tuzli, iz više mesta regije, kretale su se razne vrste prognanika i izbjeglica. Među više od 60.000 prognanika koji su došli u Tuzlu, našlo se i 156 duševnih bolesnika protjeranih iz Jakeša kod Modriće.

Bolesnici su bili smješteni u lošim prostorima nekadašnje bolnice Kojšino. Konačno, adaptacijom nekadašnje zgrade osnovne škole u selu Srednja Dragunja, stekle su se pretpostavke za bolje rješenje problema smještaja i njega ovih duševnih bolesnika.

Ovo će biti, po našem mišljenju, u odnosu kako je bilo do sada, pravi mali raj za njihov daljnji život.

Najveću pomoć je dala humanitarna organizacija Norveška narodna pomoć. Doduše, sa lokacijom ove bolnice, koliko nam je poznato, nisu bili zadovoljni mještani Mjesne zajednice Srednja Dragunja.

Međutim, i pored toga, ovaj će pokušaj biti makar dobar put prema jednom modelu ovakvih bolnica u prirodi. One su posebno pogodne za liječenje takozvonom radnom terapijom: rad u vrtu, održavanje parkova, šetnje na čistom zraku itd.

Ali!!! Sada je nastao novi problem: tko će održavati i uzdržavati ovu bolnicu? Hoće li ovi bolesnici, umjesto da se hrane po smetljivima grada hodati po vrtovima obližnjih sela i kućama u potrazi za hranom i cigarettama?

Ljudi iz općine kažu da to nadilazi njihove i obvezne i mogućnosti. Ako Kanton bude slično rekao u odnosu na veću instancu i obratno, onda teško ovim ljudima i selima u kojima će ovi bolesnici biti smješteni.

I ovo pokazuje kako smo još daleko od takvog stupnja humanosti, da nam ovakve, svima potrebne ustanove, ne budu zadnja nego prva briga. Ako ne zbog bolesnika koji su sada ugroženi, onda barem zbog onih koji su potencijalni šticenici ovih ustanova. Naime, svi smo potencijalni pacijenti ovih ustanova, posebno tijekom i poslije ovog rata.

M. B.

Hrvatski Glasnik, lipanj 1995.

SVEĆENIK I SMRT

"(...) Ja sam znao da je nevin (...) Taj nevjerojatan, slijepi, maloumnī čin bio je prekretica u životu svih članova moje porodice: sví smo osjetili da su se desile stvari koje nikad nismo mogli očekivati. I nije riječ o smrti nekog od nas, na to smo bili spremni, sedmoro nas je bilo u revoluciji, već o tako užasnoj nepravdi, bez razloga i bez smisla..."

Ove riječi zapisao je Meša Selimović u svojim "Sjećanjima", govoreći o ubojstvu brata Šerkije, što ga je partizanska vlast strijeljala krajem 1944. godine.

Isto to vrijeme zabilježio je Selimović kao vrijeme još jednog ubojstva strijeljanjem u "oslobodenju" Tuzli. Bilo je to ubojstvo katoličkog katehete i profesora hrvatskog jezika u Tuzlanskoj gimnaziji dr. Drage Dujmušića. Pouzdano se zna (postoje živi svjedoci) da je dr. Dujmušić strijeljan u jesen '43. kada su partizani nakratko bili ušli u grad pa se zainteresirano čitatelju nametne pitanje nije li ova datumska pogreška u "Sjećanjima" jedna u nizu pogrešaka vezanih za osobu spomenutog profesora - svećenika?

Iako Selimović nije izričit u osudi gospodina Dujmušića (četiri je značajne upitne rečenice pisac postavio sebi šokiran neočekivanim događajem!), ostavio je otvorena svoja pitanja i nije se, kao što bismo očekivali, zadržao na ovom zanimljivom liku. Smrt nevinog Selimovićeva brata bila je inspiracija za veliki roman Derviš i smrt, a smrt dr. Dujmušića nikada nije zaintrigirala ni povjesničare, ni pisce, pa ni samog Selimovića, na kojeg je ovaj profesor ostavio tako veliki dojam. Rečenica "Veoma sam mnogo mislio o dr. Dragi D...", samo nam kazuje da Selimović nije tek tako mogao ostaviti po strani čovjeka za kojeg je napisao najljepše riječi divljenja. Ali, sve je ostalo na mišljenju, ozbiljnije se nije zaušavio na ovoj kontroverznoj osobi čovjek-svećenika-intelijentalca - par excellence, o kojem je pisao: "(...) mlađ, lijep, uglađen (...) svi smo

bili oduševljeni (...) Osjećali smo kako je dobar i širok čovjek (...) uvijek nasmiješen, sa blistavo čistim svešteničkim koljom ispod crnog sakoa, nikad tužan ni mrzvoljan, nikad nervozan ni nestreljiv, uvijek tu radi nas, nama na raspolažanju, neužurban (...) O religijama, svim, govorio je najljepše (...) Ni jednom riječu nije pokudio drugu religiju (...) izgledao savršeno čist (...) čovjek koji mi je ostao u najljepšoj plemenita, humana, vedra, rafinovana, svjetska..." Možda tu leži rješenje zagonetke zašto se o katoličkim svećenicima sudi redovito strožim kriterijima? Zašto

je tek 50-tak godina prekinuta katolička tradicija, iznenadeno doživljavaju činjenicu da vjera njihovih otaca i oni koji propovedaju tu vjeru, nije primitivna niti zaglupljujuća, dapače!

Što ih je sprečavalo da to ranije spoznaju? Poredeći vjeroučitelje, Selimović kaže o Dujmušićevoj vjeri: "Njegova je izgledala

plemenita, humana, vedra, rafinovana, svjetska..." Možda tu

leži rješenje zagonetke zašto se o

katoličkim svećenicima sudi redovito strožim kriterijima? Zašto

Mnogi Tuzlaci sjetit će se lika dr. Dujmušića koji je na slici u društvu s djevojčicama, pripadnicama Marijine kongregacije

čovjeka (...) nisam isključen iz škole (...) zahvaljujući pametnoj odbrani dr. Drage, koja bi mogla da posluži kao LEKCIJA MNOGIM SUDIJAMA, KOJI TAKO LAKO POSEŽU ZA KAZ-NAMA (podcrtao M.P.)"

Suci koji su sudili dr. Dujmušiću nisu se poslužili njegovim lekcijama. Pa ni sam Selimović! U jednom trenutku čitatelju se učini da im je povjeravao, ili je, iz dobro poznatih razloga, morao "povjerovati".

Interesantno je da ljudi na našim prostorima, skoro redovito, još i dan-danas, stoje pred likom katoličkog svećenika kao pred nekom zagonetkom, nečim što svaki put treba iznova otkrivati kao neko čudo intelekt, reda, mira i uljudenosti. Ne iznenađuju pripadnici drugih religija. Njima odgovara da se razliku među svećenicima i vjerskim službenicima ne naglašava. Oni ovim ujednačavanjem dobijaju. Dešava se, međutim, da mnogi naobraženi ljudi iz obitelji u kojima

humanisti i domoljubi, grubo i okrutno su prekinuti u svom djelovanju. O njima se šuti. Uništeni su njihovi temelji, a zajednica koja se gradila na pijesku ateizma, moralu se urušiti jednoga dana. Ništa novo i neobično u povijesti djelovanja katoličkih svećenika u Bosni nije govorio dr. Dujmušić. Naučavao je po načelima Crkve kojoj je pripadao.

Selimović je zabilježio da je 1941. Dujmušić postao ustaški logornik! I da je pod njegovom upravom izvršeno deportiranje Srba i Židova u koncentracione logore.

To je zabilješka preko koje se ne može olako prijeći. To ne treba pustiti kraju! Ovakva tvrdnja zahtjeva argumentirane dokaze, a to isto zahtjeva i pobijanje ove tvrdnje.

Nova proleterska država je kao osnovnu odrednicu svoje pravljernosti ideji komunizma imala obračun sa Crkvom i svećenicima. Tko bi od komunista sudaca i istražitelja mogao govoriti o tom periodu i stradanjima svećenika u njemu, a da se ne osjeti neugodno?! Koliko je široka i dugačka ta strašna zatvorenička odora u koju su potprani svi oni koji su djelovali u ime Onoga za kojega Selimović - ateist kaže da je "najljepši i najplemenitiji simbol koji je čovječanstvo stvorilo", te da nije otkrio ništa ljepše i sadržajnije od njegove žrtve!

Hoće li ikada biti revidirana njihova osuda i može li se to ikada izvesti do pravednog kraja?

Koliko samozatajnih, od očiju sklonjenih malih nadgrobnih humki, poput one u groblju na Par Selu, čeka da budu pohodene i dostojno počaćene? A koliko ima neobilježenih mjeseta na kojima počivaju kosti ovakvih mučenika? Građani Tuzle znaju za dva takva počivališta, fra Efrem Čosić i fra Ljudevit Josić.

Je li došlo vrijeme da dostojno progovorimo o dr. Dragi Dujmušiću i drugim poznatim i nepoznatim svećenicima o čijoj nepravednoj osudi i smrti nisu napisani niti novinski članci, a kamo li roman?

Marica Petrović

SVETI ANTO OBLJETNICA U BUSOVACI

GLAVNA PROSLAVA OSAMSTOTE OBLJETNICE RODENJA NAJVISE ŠTOVANOG SVECA U HRVATA ODRŽANA U BUSOVACI

Crkva sv. Ante u Busovaci

Bilo je lijepo vrijeme i puno puka, Sveta Misa, nezaboravan ugodaj. Padala je kiša, kao gotovo uvijek kad se slavi Sv. Ante, patron busovačke crkve. Ako se kiša uzme kao pokora i molitva bila je lakša pokora od obilaska kipa Sv. Ante na koljenima što je veliki broj njegovih štovatelja činio. Stariji Busovljani će vam reći kako se na prste mogu izbrojiti proslave Sv. Ante u Busovaci kada nije padala kiša. Velika koncelebrirana, jer je bilo puno svećenika, i pučka, jer je bilo

Knjiga u njegovo ruci trebala bi voditi naše mlade ljudi u kulturu i nauku, knjižnice i knjižare, više nego u kafiće. Misa je bila i lijepo pjevana. Pjevalo je naš crkveni zbor i njegovo pjevanje je navedeno kao lijep primjer kako slijediti ono što simbolizira knjiga u ruci Sv. Ante. Ljiljan u ruci Svetog Ante simbolizira čist obraz i uzoran obiteljski život, pun plodne ljubavi. Svake godine, ili bar svake druge, popustio je brat Mirko, po jedno dijete.

Zavjetni oltar sv. Ante

Bili su nazočni gotovo svi dužnosnici Hrvatske Republike Herceg Bosne i našeg hiseta Federacije, osim onih koji idu zrakomlatom, koji se zbog kiše i vjetra morao vratiti na polazni položaj. Busovača se nije mnogo izmjenila. Svuda dim od ražnja i roštilja, nigdje uređaja za expressokavu.

Kniga u ruci Sv. Ante, simbol učenosti i kulture koju trebamo naslijedovati, kako je rečeno sa kulfita, u Busovači traži brzu orijentaciju grada i ljudi prema tekovinama zapadne uljudbe.

oni sežu daleko u sedmo stoljeće kada Hrvati prihvataju Krista i njegovo evanđelje - kad prihvataju istinu, kad prihvataju kulturu, kad prihvataju jednog Boga. To su naši korijeni.

Sve te naše Gospo, i sinjska i olovска i ramska i gradovrška, koje su nošene iz jednog mesta u drugo pred najezdama i pogromima, kako kaže pjesnik:

*NAŠI DJEDI, NA BARJAKU
NOSILI SU TEBE JAKU,
KAD SU IŠLI U LJUT BOJ.
VAZDA DRAGO LICE TVOJE
I NJIH I NAS JAČILO JE,
MI SMO MAJKO NAROD TVOJ.*

Mi smo Božiji narod, Marijin narod i nema pakla,

Unutrašnjost crkve sv. Ante u Busovaci

Bili su i sinjski alkari. U divnoj alkarskoj nošnji, bile su to impozantne ljudine i ljudes-kare. Njima se, prvo, obratio busovački kapelan, fra Vice Tomas, u govoru prilikom otvaranja ekspoziture Hrvatske banke u Busovaci. Spomenuo je obljetnicu prenošenja Gospe Sinjske iz Rame, koja je proslavljena u nazonočnosti hrvatskog kardinala i silnog mnoštva našeg svijeta. Spomenuo je i poznati povijesni događaj iz 1715., kad su Sinjani, uz pomoć Gospe pobijedili silnu tursku vojsku.

"Hrvati ne potječu ni od Tuđmana, ni od Radića, ni od Starčevića. Naši su korijeni neiskorjenivi, naši su početci duboki,

nema sile, nema laži koja nas može uništiti, dok budemo išli sa Kristom, sa Marijom, sa Svetim Antonom, boreći se za krst časni i slobodu zlatnu."

Mnošvo naroda, Hrvati iz svih krajeva Bosne, koji su došli na proštenje sv. Ante, pored svih ovih moralnih podukta i ponesenih govora, uzeli su ponešto i "za svoju dušu". Pod šatorima, nedaleko od crkve civila je violina i grmila harmonika. Kad je prosvjedovano što se čuju nepočudne pjesme, koje ne dolikuju ovome trenutku i ovome vremenu, otislo se u drugu krajnost: "Evo zore, evo dana.....".

A.Lj.

Uz prvi samostalni koncert Mješovitog pjevačkog zbora crkve Sv. Petra i Pavla

MOLITVA ZA MIR KROZ PJEŠMU I GLAZBU

Koncert duhovnih skladbi pod nazivom AVE MARIA u prostorima Crkve sv. Petra i Pavla u Tuzli

Drugi ovogodišnji istup Mješovitog zbora Crkva sv. Petra i Pavla, u formi cijelovečernjeg koncerta duhovnih skladbi posvećenih Majci Božjoj i pod nazivom AVE MARIA, održan je 21. svibnja. Ovim koncertom još jednom potvrđena je visoka umjetnička razina zbora i učvršćen epitet koji s pravom nose - čuvari glazbene tradicije ovog kraja.

A sam koncert bio je zapravo "glazbena svečanost" protkana od 12 skladbi domaćih i inozemnih skladatelja posvećenih Majci Božjoj te recitacijama iz Hrvatske marijanske lirike. Vrhunac svečanosti, a to treba svakako istaći, graden je od samog njenog početka, od prvih taktova Slovenske pučke pjesme "MARIJO SVIBNJA KRALJICE" preko "ZDRAVO MARIJO", "O MILA MAJKO", "AVE VERUM", "AVE MARIA" i drugih skladbi pa do posljednje "ZDRAVO DJEVO" A. Smolka koja je opetovana uz volkanu podršku prisutnih vjernika i publike. Ova užvišena skladba ispunila je Crkvu veličanstvenim zvukom opće molitve za mir. Tog trenutka misli su se sjedinile, a strepnje pred budućnošću stopile u univerzalnu ljudsku molitvu upućenu Majci Božjoj.

Mješoviti zbor Crkve sv. Petra i Pavla ovoga puta voden je sigurnom i već iskusnom rukom prof. Evice Cerić, uz nenametljivu i ubličenu pratnju na orguljama prof. Zrinka Andreja, tandemu koji, siguran sam, može još mnogo toga učiniti u promidžbi lijepih i umjetnički vrijedne pjesme i glazbe. Raduje nas,isto tako, i evidentno povećan broj novih članova zbora, čime će njihov zvuk ubuduće rezultirati novim valerima.

Na kraju treba reći da ovakvi istupi Zbora nesumljivo zasluguju punu pozornost, time više, jer u ovom vremenu beznađu upućuju krhka ljudska bića da u molitvi, kroz glazbu, osjeti toliko potreblju toplinu u srcu i time osnaže osobnu vjeru u Boga i u pobjedu dobra nad zlom.

Zato još jednom, HVALA Franjevačkom samostanu na organizaciji koncerta, mladim vjeroučenicima tuzlanske župe na lijepim i nadahnutim recitacijama i naravno, Mješovitom zboru Crkve sv. Petra i Pavla na pjesmi i glazbi kojom su ispunili srca i ozarili lica mnogobrojne publike.

B. Štumpf

ZDRAVO DJEVO...

Svibanj 1995. Crkva sv. Petra i Pavla u Tuzli. Prvi samostalni koncert Mješovitog crkvenog pjevačkog zbora. Molitva za mir, Majci našoj, Kraljici i zagovornici našoj. "Svibanj je, Majko..." kazuje na početku stihove iz Marijanske hrvatske lirike djevojčica, vjeroučenica naše Župe. Zbor nastupa - "AVE MARIA" - jedna, druga, treća skladba... Pri kraju opet stihovi: "Čuvaj moj narod..." kazuje ih jedan dječak. Svi ustaju, "Zdравo Djevo" pjeva cijela Crkva. "Otpjevajmo još jedanput. Ova pjesma nas je cijelo ovo stoljeće, kroz dva svjetska rata i ovaj sada treći, održala na ovim prostorima" - poziva na župnik.

Dok smo ponovno pjevali, prisjetih se vremena koje paritim. Svi blagdan i mjesto gdje hodiočastimo i pjevamo, ponekad malo i preplašeni zbog zbirka za našim ledinama. Nadam se da ih više nema. Niti onih koji 25. listopada 1944. na otociću Daksu kod Dubrovnika, strijeljaju mnogo katoličkih muževa - svećenika i civila - među njima O. Petra Perića tvorca stihova upravo ove pjesme. Bože, je li moguće da je čovjek ubijen poradi pjesme?

Otač Petar Perić bijaše da nadaleko poznatog Nadbiskupskog sjemeništa i Gimnazije u Travniku. Povijest ga je zabilježila kao "hrvatskog isusovca, čovjeka svetoga života i autora stavnih hrvatskih vjerskih pjesama "Do nebesa" i "Zdравo Djevo", rođenog 27. lipnja 1881. u selu Kotišini kraj Makarske". Vrijeme II. svjetskog rata proveo je u Dubrovniku. Očeveci kažu da je taj Kristov junak, za vrijeme strijeljanja, sa svojim prijateljima zapjevao "Tebe Boga hvalimo".

Još kao novak, često je u Pragu, na Velehradu slušao Smolkinu češku crkvenu pjesmu "Tisickrat pozdravujeme Tebe". Napravio mu se toliko dopao, da ga nikako nije mogao zaboraviti. Kao bogoslov u Travniku, tom napjevu je prilagodio svoj tekst što ga danas pjevamo kao pjesmu "Zdравo Djevo". Bilo je to godine 1904. u povodu 5. obljetnice proglašenja dogme o Bezgrješnom začeću Bl. Djevice Pjesma je prevđena i na slovenski jezik, ali nije nigdje toliko obljebljena kao među Hrvatima. Iako ne spada u sam Sibianski glazbeni opus, bitio je nemoguće i ovaj naš Koncert zamisliti bez njenog izvođenja.

"Zdравo Djevo, svih milosti puna..." pjevat ćemo uvijek. Radi nas ali i radi onih koji Mariju još traže. Nasa će im pjesma pomoći da, kako napisa jedan od sudionika vukovarske tragedije, za koga se od 20. studenoga 1991. ništa ne zna", Mariju prepoznaju jer to nije teško. Ona je najljepša i najbolja, ona je sve što niste, a htjeli biste, i sve što jeste, i draga vam je zbog toga. "Pjevat ćemo za djevojčice i dječake koji, nam stihovima uveličaše priredbu! Pjesmom se moliti, da bar oni, ako za nas ne bude vremena, hodocaste jednoga dana u Olovu, Kondžilo, Ajmaš, Boku Kotorsku..."

J.V.

TULAREMIA (ZEĆIJA, GLODAVAČKA KUGA)

Akutna patologija nameće nam sama po sebi tematiku u ovom broju našeg lista.

U godišnjem dobu smo koje je najpogodnije za razmnožavanje glodavaca (zečevi, miševi, krte, veverice) preko kojih se kada obole od glodavačke kuge bolest može prenositi i na čovjeka.

Bolest je nazvana po pokrajini Tulare u Kaliforniji (USA) gdje je 1912. godine otkriven uzročnik - bacterium tularensis, nazvan po autoru - istraživaču Francisu, francisella tularensis. Od 1912. godine u više epidemija u Americi, Japanu, Skandinaviji, Češkoj, Mađarskoj, Turskoj i drugim otkriveno je da bolest nazvana "lovačka zečja kuga" te "žlijedzana groznička goveda", jest u stvari tularremija. Kod nas je zabilježen prvi slučaj 1938. godine a upravo sada imamo epidemiju na području naše države.

Uzročnik je vrlo mali mikroorganizam okruglo-štapićastog oblika (kokobacil) koji živi gotovo u svim životinjskim vrstama a naročito u pobrojanim glodavcima. Sa životinje na životinju se prenosi ušima i krpeljima, a čovjek se zarazi kontaktom sa zaraženom životinjom (ujed, ogrebotina), preko insekata naročito krpelja, preko usta - jedenjem zaraženih životinja i pijenjem vode iz jezera i bunara, ili udisanjem zaražene prašine ili aerosola. Klica je jako otporna u vanjskoj sredini.

Napominjemo da se bolest ne prenosi sa čovjeka na čovjeka.

Ulagana vrata infekcije su koža i sluznica usta, disajnih organa ili očiju. Na mjestu ulaza stvara se primarni afekt (bulbuljica, niša i zagnjenje), a zatim se putem limfe uzročnik prenosi na limfne žlijedze i druge organe (jetra, slezina, pluća i moždane ovojnici) gdje se stvaraju upalni čvorići (granulomi) koji centralno trunu (nekrotiziraju).

Inkubacija (vrijeme od ulaska kljice do pojave bolesti) traje 3-4 dana, rijetko do 10 dana. Bolest počinje naglo visokom temperaturom, malaksaloču, groznicom. Na mjestu ulaska kljice javlja se čvorići (vrlo često na mjestu uboda krpelja) koji se zagoji i stvorit će mala ranica.

Najčešće su to mesta na šaci, prstima ruke ili stopalu. Istovremeno dolazi do otoka limfnih žlijedza u području lakti i pazuhu ili u zatkoljenici i preponi koje su bolne omekšavaju "provalju". Otok limfnih žlijedza može trajati dugo, čak nekoliko mjeseci. Operavak traje također dugo.

Opisani oblik se zove ulceroglandularni i najčešći je, a postoje i drugi oblici kao:

- okulo-glandularni, kada zaražavanje ide preko sluznice oka, očni kapci nateknuti, sluznica postane nagrižena i crvena, limfne žlijedze ispod uha i ispod vilice oteknu;
- anginozni oblik - infekcija ide

zagadenom hranom. Krajnici oteknu, nastaju grizlice, truljenje, a limfne žlijedze ispod ušnih školjki i vilice otiču, gnoje se i provlažuju;

- plućni oblik - javlja se nakon udisanja prašine u kojoj ima klica tularremije, a u 30% slučajeva bez obzira koji je put unošenja. Javlja se uz temperaturu, bol u grudima, a kašalj sliči na tuberkuloznu upalu pluća;
- tifoidni oblik - sličan tifusu javlja se nakon uzimanja zaražene hrane (meso, voda) a znaci su: temperatura, malaksalost, muka, proljeve otok jetre i selzine;
- septični oblik - klica je u krvi i

svim organima, javlja se visoka temperatura, bunilo i opća zatrovanost, osip po koži, otečena slezina. Posljednja tri oblika, naročito tifoidni i septični su zločudniji i smrtnost im iznosi od 1 do 5%. Ostali oblici su bez obzira na dužinu trajanja dobroćudni.

Lječiti se treba samo u bolnici ili pod kontrolom liječnika koji će odrediti vrstu antibiotika, druge simptomatske lijekove ili potrebu "prosjecanje" limfnih žlijedza.

Najvažnije je sprječavanje oboljevanja:

- ne piti vodu iz rijeke, jezera i bunara gdje se bolest javila bez dozvole zdravstvenih organa,
- ne jesti meso divljači i pitomih zečeva kada se bolest već utvrdila,
- ne boraviti u prirodi i izlagati se krpeljima u području registriranog odjeljenja,
- sprovesti uništavanje glodavaca,
- sprovesti vakcinaciju ugroženih zanimanja (lovci, mesari, kožari).

Prim. dr. Jozo Đerek
spec. opće medicine

LJEKOVITO BILJE

Ratna su vremena. Teško je razmišljati o bilo kakovom normalnom življenu. No, da bismo si olakšali moramo se bar za svoje zdravlje briuniti. I u tome ima poteškoća. Bolnice su pune ranjenika, lijekova nema, lijekarne su poluprazne i sve se plača. A novaca, također nema. Mnogo toga možemo si sami pomoći. U vrijeme kasnog proljeća, dolazećeg ljeta i jeseni, oko nas je u prirodi dosta toga, što može pomoći da zdravlje koliko-toliko očuvamo. Treba samo da pružimo ruku, uberemo i pripravimo si lijek za mnoge bolesti. Održavanje dobrog zdravlja i lječenje prirodnim ljekovitim biljem, stara je i potvrđena metoda.

Nešto smo već bili u mogućnosti da uberemo-lipu, bagazu, ubrzano ćemo pronaći kamilicu, naru i još poneko ljekovito bilje. Ali, sve to možemo naći i u ljekarnama ako imamo novaca. Postoje biljke koje teško da možemo i kupiti, ali ih u prirodi možemo pronaći. Njihova je ljekovitost golema i nema skoro niti jedne mješavine domaćeg ljekovitog napitka bez njih.

Jedna od njih je ERYTHRÆA CENTAURIUM PERS. ili ljekarnički nazvana HERBA CENTRAURII MINORIS. U narodu je poznata pod imenom Kićica ili Kanarija.

Njena je ljekovitost otkrivena na području Njemačke gdje je zbog lječenja mnogih bolesti dobila naziv TAUSEND GOLD KRAUT (biljka od tisuću zlatnika). U prirodi je možemo naći po vlažnim, pješčanim brdskim livadama i pašnjacima, oranicama, šumskim čistinama i obroncima, često u tolikim količinama da se polja od nje zarumene. To je jednogodišnja ili dvogodišnja biljka, sa četverokutnom, oko 30 cm visokom, zeljastom, gore razgranatom stabljikom, s jajolikom duguljastim, nasuprotnim, gotovo sjedećim listovima i plameno ružičastim, grozdastim cvjetovima koji tvore metlaste cvatove na vrhu stabljike. Stari i na suncu osušeni cvjetovi izbjelje. Otvoraju se samo na suncu, obično oko podneva. Biljka je gorkog okusa i nije otrovna. Sadržava: željezo, natrij, gorke heterozide - genciporozid, eritaurozid, eritrocentaurioid, glikokozid, eritaurin, te smolu, šećer, vosak, dio alkaloida od kojih najviše gencijarina, kao i eterično ulje.

Biljka se bere kada je u punom cvjetanju, a cvjeta u

srpnju i rujnu. Koriste se listovi i cvjetovi, tj. cijeli gornji dio biljke, koja se suši u hladu i na propuštu da se sačuva prirodna boja.

Evo i nekoliko preporuka za pripremu, uporabu i djelovanje:

Za proljetno čišćenje krvi uzimaju se jednakim dijelovima kićice i maslačka kao dodatak mesnoj juhi, radi uklanjanja žgaravice i bolova u želuču, radi poticanja na normalno lučenje sokova, protiv loše stolice, običnog ili krvavog proljeva, glijata, glijata i krvarenja, protiv groznice i temperature i za umirenje nervoznih bolesnika.

Caj protiv groznice, potištenosti, sjete, histerije, lavobolje, bolesti želuca i loše probave, gripe, reume

mišića i zglobova, žgaravice, šećerne bolesti i slabokrvnosti, priprema se od 20 g biljke koja se prelije

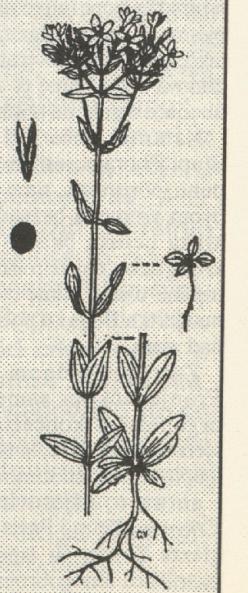
sa 2,5 dl kipuće vode. Piće se u guljajima po 1 šalica u toku dana, ili pola šalice pol sata prije jela. Lječenje traje 2-4 tjedna. Uz spomenuto ovaj napitak lječi i od otvrdnulosti pluća poslije upale, čisti krv, odstranjuje žučne kamence. Da bi bio ukušnji dodaju mu se jednaki dijelovi kamilice i nane.

Ako velikoj žlici kićice dodamo 1 kavsku žlicicu pelinu, pa to prelijemo s 2,5 dl kipuće vode i umješamo 1 veliku žlicu meda, dobivamo lijek protiv hripcavca (kašljak).

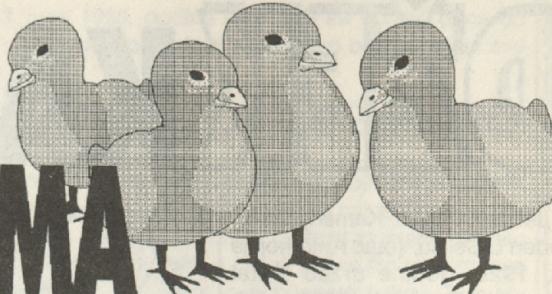
Djeca uzimaju svaki sat po 1 kavsku žlicicu, a odrasli svakih pola sata. I ovaj se napitak koristi protiv otvrdnulača pluća i žučnoga kamenca.

Ovo je samo nekoliko savjeta za pripravu napitaka od ove biljke. Mnogo toga može se naći u bogatoj literaturi o ljekovitom bilju. Preporučujemo, u koliko se može do toga doći, ZLATNU KNJIGU LJEKOVITOG BILJA u izdanju Nakladnog zavoda matice hrvatske iz Zagreba.

Priredio: Josip Velté

UZGOJ PERADI U SKROMNIM UVJETIMA

Kao ni jedna druga grana stočarstva peradarstvo se u nas u nekoliko posljednjih desetljeća snažno razvijalo. I kada se treba očekivati novi zamah u njegovu razvoju, kao i novi napredak u razvoju stočarstva, a sve u svrhu dobivanja većih količina mesa, jedne od najvažnijih živežnih namirnica, došlo je dana 17. kolovoza 1990. do podizanja prvih barikada u južnoj Hrvatskoj što je značilo i početak prave agresije na našu domovinu. Uskoro su počeli pravi ratni okršaji u kojima je velik dio našega naroda morao napustiti svoja ognjišta, ostavši bez igdje ičega. S nadom da će ove godine početi snažna obnova našega gospodarstva, a time i stočarstva, ipak će se ratne posljedice još dugo osjećati. U takvim otežanim uvjetima naši će ljudi najčešće nastojati obnoviti svoje peradarstvo, barem s najmanjim brojem peradi, jer će to značiti vraćanje na stari kućni prag, oko kojega će i pijevac dovoljno zagrijana i onda s donje strane kutije struji hladan zrak. A neki ih drže u podrumima, tavanima, kupaonicama, praznim stajama ili drugim hladnim prostorijama, što nepovoljno utječe na zdravlje i prirast peradi. Zato im je neophodno održavati visoku temperaturu, jer pilići, a i ostala peradi u čistim prostorijama nije ljudi najčešće nastojati obnoviti svoje peradarstvo, barem s najmanjim brojem peradi, jer će to značiti vraćanje na stari kućni prag, oko kojega će i pijevac dovoljno zagrijana i onda s donje strane kutije struji hladan zrak. A neki ih drže u podrumima, tavanima, kupaonicama, praznim stajama ili drugim hladnim prostorijama, što nepovoljno utječe na zdravlje i prirast peradi. Zato im je neophodno održavati visoku temperaturu, jer pilići, a i ostala peradi u čistim prostorijama nije ljudi najčešće nastojati obnoviti svoje peradarstvo, barem s najmanjim brojem peradi, jer će to značiti vraćanje na stari kućni prag, oko kojega će i pijevac dovoljno zagrijana i onda s donje strane kutije struji hladan zrak. A neki ih drže u podrumima, tavanima, kupaonicama, praznim stajama ili drugim hladnim prostorijama, što nepovoljno utječe na zdravlje i prirast peradi. Zato im je neophodno održavati visoku temperaturu, jer pilići, a i ostala peradi u čistim prostorijama nije ljudi najčešće nastojati obnoviti svoje peradarstvo, barem s najmanjim brojem peradi, jer će to značiti vraćanje na stari kućni prag, oko kojega će i pijevac dovoljno zagrijana i onda s donje strane kutije struji hladan zrak. A neki ih drže u podrumima, tavanima, kupaonicama, praznim stajama ili drugim hladnim prostorijama, što nepovoljno utječe na zdravlje i prirast peradi. Zato im je neophodno održavati visoku temperaturu, jer pilići, a i ostala peradi u čistim prostorijama nije ljudi najčešće nastojati obnoviti svoje peradarstvo, barem s najmanjim brojem peradi, jer će to značiti vraćanje na stari kućni prag, oko kojega će i pijevac dovoljno zagrijana i onda s donje strane kutije struji hladan zrak. A neki ih drže u podrumima, tavanima, kupaonicama, praznim stajama ili drugim hladnim prostorijama, što nepovoljno utječe na zdravlje i prirast peradi. Zato im je neophodno održavati visoku temperaturu, jer pilići, a i ostala peradi u čistim prostorijama nije ljudi najčešće nastojati obnoviti svoje peradarstvo, barem s najmanjim brojem peradi, jer će to značiti vraćanje na stari kućni prag, oko kojega će i pijevac dovoljno zagrijana i onda s donje strane kutije struji hladan zrak. A neki ih drže u podrumima, tavanima, kupaonicama, praznim stajama ili drugim hladnim prostorijama, što nepovoljno utječe na zdravlje i prirast peradi. Zato im je neophodno održavati visoku temperaturu, jer pilići, a i ostala peradi u čistim prostorijama nije ljudi najčešće nastojati obnoviti svoje peradarstvo, barem s najmanjim brojem peradi, jer će to značiti vraćanje na stari kućni prag, oko kojega će i pijevac dovoljno zagrijana i onda s donje strane kutije struji hladan zrak. A neki ih drže u podrumima, tavanima, kupaonicama, praznim stajama ili drugim hladnim prostorijama, što nepovoljno utječe na zdravlje i prirast peradi. Zato im je neophodno održavati visoku temperaturu, jer pilići, a i ostala peradi u čistim prostorijama nije ljudi najčešće nastojati obnoviti svoje peradarstvo, barem s najmanjim brojem peradi, jer će to značiti vraćanje na stari kućni prag, oko kojega će i pijevac dovoljno zagrijana i onda s donje strane kutije struji hladan zrak. A neki ih drže u podrumima, tavanima, kupaonicama, praznim stajama ili drugim hladnim prostorijama, što nepovoljno utječe na zdravlje i prirast peradi. Zato im je neophodno održavati visoku temperaturu, jer pilići, a i ostala peradi u čistim prostorijama nije ljudi najčešće nastojati obnoviti svoje peradarstvo, barem s najmanjim brojem peradi, jer će to značiti vraćanje na stari kućni prag, oko kojega će i pijevac dovoljno zagrijana i onda s donje strane kutije struji hladan zrak. A neki ih drže u podrumima, tavanima, kupaonicama, praznim stajama ili drugim hladnim prostorijama, što nepovoljno utječe na zdravlje i prirast peradi. Zato im je neophodno održavati visoku temperaturu, jer pilići, a i ostala peradi u čistim prostorijama nije ljudi najčešće nastojati obnoviti svoje peradarstvo, barem s najmanjim brojem peradi, jer će to značiti vraćanje na stari kućni prag, oko kojega će i pijevac dovoljno zagrijana i onda s donje strane kutije struji hladan zrak. A neki ih drže u podrumima, tavanima, kupaonicama, praznim stajama ili drugim hladnim prostorijama, što nepovoljno utječe na zdravlje i prirast peradi. Zato im je neophodno održavati visoku temperaturu, jer pilići, a i ostala peradi u čistim prostorijama nije ljudi najčešće nastojati obnoviti svoje peradarstvo, barem s najmanjim brojem peradi, jer će to značiti vraćanje na stari kućni prag, oko kojega će i pijevac dovoljno zagrijana i onda s donje strane kutije struji hladan zrak. A neki ih drže u podrumima, tavanima, kupaonicama, praznim stajama ili drugim hladnim prostorijama, što nepovoljno utječe na zdravlje i prirast peradi. Zato im je neophodno održavati visoku temperaturu, jer pilići, a i ostala peradi u čistim prostorijama nije ljudi najčešće nastojati obnoviti svoje peradarstvo, barem s najmanjim brojem peradi, jer će to značiti vraćanje na stari kućni prag, oko kojega će i pijevac dovoljno zagrijana i onda s donje strane kutije struji hladan zrak. A neki ih drže u podrumima, tavanima, kupaonicama, praznim stajama ili drugim hladnim prostorijama, što nepovoljno utječe na zdravlje i prirast peradi. Zato im je neophodno održavati visoku temperaturu, jer pilići, a i ostala peradi u čistim prostorijama nije ljudi najčešće nastojati obnoviti svoje peradarstvo, barem s najmanjim brojem peradi, jer će to značiti vraćanje na stari kućni prag, oko kojega će i pijevac dovoljno zagrijana i onda s donje strane kutije struji hladan zrak. A neki ih drže u podrumima, tavanima, kupaonicama, praznim stajama ili drugim hladnim prostorijama, što nepovoljno utječe na zdravlje i prirast peradi. Zato im je neophodno održavati visoku temperaturu, jer pilići, a i ostala peradi u čistim prostorijama nije ljudi najčešće nastojati obnoviti svoje peradarstvo, barem s najmanjim brojem peradi, jer će to značiti vraćanje na stari kućni prag, oko kojega će i pijevac dovoljno zagrijana i onda s donje strane kutije struji hladan zrak. A neki ih drže u podrumima, tavanima, kupaonicama, praznim stajama ili drugim hladnim prostorijama, što nepovoljno utječe na zdravlje i prirast peradi. Zato im je neophodno održavati visoku temperaturu, jer pilići, a i ostala peradi u čistim prostorijama nije ljudi najčešće nastojati obnoviti svoje peradarstvo, barem s najmanjim brojem peradi, jer će to značiti vraćanje na stari kućni prag, oko kojega će i pijevac dovoljno zagrijana i onda s donje strane kutije struji hladan zrak. A neki ih drže u podrumima, tavanima, kupaonicama, praznim stajama ili drugim hladnim prostorijama, što nepovoljno utječe na zdravlje i prirast peradi. Zato im je neophodno održavati visoku temperaturu, jer pilići, a i ostala peradi u čistim prostorijama nije ljudi najčešće nastojati obnoviti svoje peradarstvo, barem s najmanjim brojem peradi, jer će to značiti vraćanje na stari kućni prag, oko kojega će i pijevac dovoljno zagrijana i onda s donje strane kutije struji hladan zrak. A neki ih drže u pod

DŽEK KAMENJAŠEVIĆ

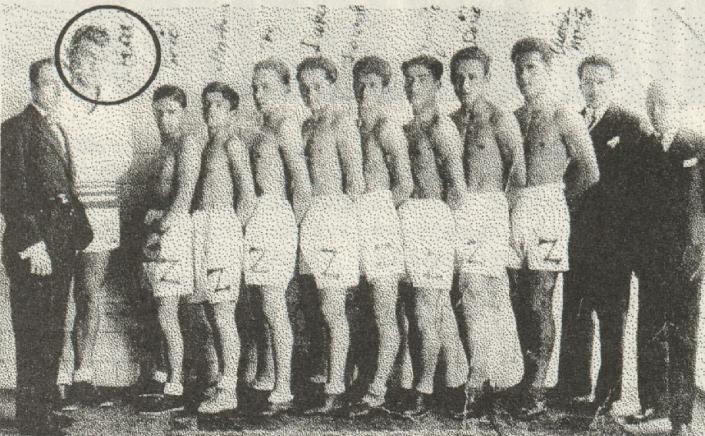
Jakimir Jakica Kamenjašević, rođen u Čeliću, (otac Anto koji je od 1928. godine držao Hotel "Tuzla" u Tuzli), do 1931. god. radio je u Stuttgart-u, tvornica Mercedes. Usporedo sa radom, bavio se i športom, a pošto je bio razvijen, počeo je boksati i dogurao do prvaka Pokrajine Baden Württemberg.

U pismu koje piše Hrvatski športski klub "Zrinski" iz Tuzle 25. studenoga 1931. godine, Hrvatskom teško-atletskom klubu "CROATIA" Zagreb, obaveštavaju "Croatiju" da je klub nedavno osnovao boks - sekciju, te je nabavio trenera koji je dugo vremena nastupao u Njemačkoj. Trener je bio Jakica Kamenjašević. Dalje se navodi u pismu da trenira s 10 članova vrlo marljivo, te je sa njima već postigao dobre rezultate; da HŠK "Zrinski" želi krajem prosinca 1931. ili početkom iduće godine, organizirati u Tuzli jedan promidžbeni meč; moli "Croatiju" kao bratski klub da ih uputi kako da se verificiraju njihovi boksači kod Jugoslovenskog teško-atletskog kluba - Saveza; ako mogu da na taj meč pošalju svoja 2-3 bolja boksača.

Iz ovog se vidi da je HŠK "Zrinski" imao svoje boksače i njihovog stručnog trenera. Prema sjećanju gosp. Kamenjaševića, boksači "Zrinskog" su verificirani, a i "Croatia" iz Zagreba je poslala čitavu ekipu boksača, pa je u Tuzli održan promidžbeni boks-meč između "Croatie" iz Zagreba i "Zrinskog" iz Tuzle. Ring je bio postavljen u velikoj sali Hrvatskog doma, koja nije mogla primiti sve zainteresirane gledatelje. Susret je završen neriješenim rezultatom, valjda zbog promidžbe boksa kao športa i da se privuče što više mladih Tuzlaka.

Boksači "Zrinskog" su vremenom ojačali i po broju i po tehničici, uz marljivi rad i treniranje pod rukovodstvom Jakice Kamenjaševića. Tada su gostovali i primali u goste boksače iz Sarajeva, Doboja Brčkog. Svi mečevi koji su bili organizirani u Tuzli, održavali su se u sali Hrvatskog doma.

U Tuzli je održan i meč u boksu za zvaničnog prvaka Jugoslavije u teškoj kategoriji. Izazivač je bio gosp. Kamenjašević koji je nastupio kao član boks-kluba

Na slici (vlasništvo gospodina Dragiša Trifkovića) je boks momčad H. Š. K. "Zrinski" iz 1931. godine. Sa lijeva na desno su: Šef Prcić, član uprave, Jakica Kamenjašević, trener, Enver Prcić, Franjo Marković, Josip Pšikrl, Vlado Đokić, Stanislav Kosovski, Smail Gušić, Branko Božić i Bogdan Maksimović boksači te Vojo Gavrilović i Kalman Liska članovi uprave.

"Zrinski", a izazvao je zvaničnog prvaka Stjepana Jakšića. To je, u to vrijeme, za Tuzlu bio veliki događaj. Opet je ring bio postavljen u sali Hrvatskog doma, a u salu nije mogao stati ni deseti dio gledatelja. Čitav prostor oko doma bio je pun zvaničnjika, a pošto se nije moglo prenositi putem razglaša, sa prozora poznatog tornja Hrvatskog doma, poslje svake runde, zadužena osoba, je obaveštavala prisutne otkriće Doma kako se Jakica drži. Gosp. Kamenjašević je tada pobijedio i postao prvak teške kategorije kao član boksačkog

kluba "Zrinski". Nakon kraćeg vremena, Jakica biva zvanično izazvan da brani titulu protiv nekog Đepine iz Beograda. Na taj meč iz Tuzle je krenuo i jedan autobus navijača. Vlasnik autobusa je bio privatni prijevoznik Joko Ćetković. Ovaj meč, gosp. Kamenjašević je izgubio, a time i titulu prvaka. Oni koji su bili u Beogradu, pričali su po povratku, da se Jakica dobro držao. Također su pričali da je organizirana velika promidžba ovog meča, jer su vidjeli Kamenjaševićeve slike na plakatima s pitanjem: "Tko je Džek Kame-

njašević". Naime u to vrijeme Jakica je imao nadimak "Džek" po američkom boksaču tog vremena Jack-u Dempsi-u.

Kamenjašević poslje toga nije više javno nastupao, nego je nastavio marljivo trenirati svoje boksače u "Zrinskom".

Po zarštu II. svjetskog rata, "Zrinski" kao Hrvatsko športsko društvo se gasi, a Jakica se nastavlja u Sarajevu. Nastavlja se baviti športom, jedno vrijeme boksom, ali kasnije, valjda zbog godina, posvećuje se skijanju i učenju mlađih plivanja. Bio je aktivan član Republičkih saveza ova dva športa. Redovito je dolazio u Tuzlu, posebice o blagdanu Svih svetih da pohodi grob svoje majke i da se nađe sa prijateljima iz ranijih vremena, kad je bio aktivni športaš u Tuzli. Za vrijeme Sarajevske olimpijade najaktivnije je radio u njenoj organizaciji.

Nažalost, ovaj zadnji rat ostavlja na njegov život vidne tragove. Kao čovjek sa 85 godina starosti, danas živi skromno u ulici koja nosi ime Kralja Tomislava. Svaki dan ide, kako on kaže u javnu kuhinju (organizator Crveni križ), po toplo varivo. Tako, eto, danas živi Jakimir, Jakica Kamenjašević, prvi trener boksača "Zrinskog" iz Tuzle, a kasnije, mnogo kasnije aktivan član svih mogućih športskih saveza.

Dragan Petrović Pišta

HRVATSKI ŠPORTSKI KLUB »ZRINJSKI«

Nogomet — Haza — Lakoatletika — Boks

Uglj.

TUZLA, dne 26. novembra 1931.

Hrvatski Teško-atletski klub »Croatia«,

Naš klub je prije nekog vremena osnovao box-sekciju te trenira naših 8-10 članova vrlo marljivo, te je s njima već postigao dobre rezultate.

U vezi s time imademo namjeru da koncem decembra ili početkom januara b.g. održimo u Tuzli jedan propagandni box-match, pa radi boksače verificiramo kod Jugoslovenskog teško-atletskog Saveza, nadalje dali bi ste vi bili voljni na taj match poslati 2-3 Vaših boljih boksača te pod kojim uvjetima.

Očekujuci Vaš cij.odgovor zahvaljujemo Vam se unaprijed na usluzi te bilježim uz športski pozdrav

Rejtinec

Hrvatski Glasnik, lipanj 1995.

Tuzlaci u Osijeku

"SREBRNA TAMBURA PAJE KOLARIĆA"

Afirmacija Tamburaškog orkestra RSD "Sloboda" iz Tuzle nije slučajna, premda se o njemu malo piše, a i premaši govor. Širajavost i pratioci kulturnih zbivanja kod nas znatiželjni su - što to sve rađa predanost i ozbiljan rad, kako se postaje najbolji među najboljima i još bezbroj drugih upita!

A za sve dosadašnje postignute uspjehe kao i ovaj poslednji u Osijeku Tamburaški orkestar je prije svega zahvalan svome dirigentu Sakibu Mujezinoviću koji ih vodi od prvog dana te promiče spram uzrasta, u svakom od njih ponašob, gotovo neobičajeni stupanj vještine muziciranja. Tako usmjereni i odgojeni pojedinci onda u skupini, kakav je orkestar, snažno počinju osjećati bilo tambure, a njihovo zajedničko muziciranje rezultira visokom razinom ljestvice tonu i umjetničkog dojma. Eto, to je ono što ih čini osobnim, to je ono što ih svrstava među najbolje.

Zahvaljujući pomenutim atributima, Tamburaškom orkestru RSD "Sloboda" stiže poziv da učestvuje na XVIII. internacionalnom Festivalu tamburaške glazbe u Osijeku od 12. do 24. svibnja jedne godine. Prema propozicijama festivala svrstan je u kategoriju seniora i nastupaju kao predstavnici Tuzle, odnosno RBiH.

Uz radost i prihvatanje velike obvezne, nastupaju među 25 sličnih orkestara i još jednom potvrđuju svoju tradiciju i opću vrijednost. Osvajaju SREBRNU PLAKETU TAMBURE PAJE KOLARIĆA!

Nesumljivo veliki, ali i zasluzeni uspjeh. Čestitamo!
B. Štumpf

23. juna 1995. godine navršava se godina dana od onoga kognog dana kad si poginuo braneći BiH i sve nas

IVICA (MIJO) DUGONJIĆ

Dragi moj Ivica!
Bio si najnježniji muž, najbolji otac, najhrabriji bojovnik i zato ne postoje riječi utjehe za ovaj najveći bol koji me je zatekao. Dani koji dolaze i prolaze za mene nemaju nikakvog smisla bez tebe i znaj, jedino što me održava i još bezbroj drugih upita!

i daje mi snagu jeste, ova naša mala djevojčica, ovaj pupoljak kako si je zvao. Vječno ožalošćena supruga Gordana i kćerka Ivana

23. juna 1995. godine navršava se godina dana otkako izgubi svoj mladi život braneći BiH

IVICA (MIJO) DUGONJIĆ

Dragi sine, neshvatljiva je bolna istina da te više nema u našem domu. Otišao si i odnio dio nas sa sobom, ali tvoj plemeniti lik otat će vječno urezan u našim srcima.

Voljeni brate, vrijeme prolazi, ne donosi zaborav već gorku istinu prernog rastanka s tobom.

Zauvijek ožalošćeni otac Mijo, Majka Draginja, sestre Amalija i Ankica, zetovi Ahmedin i Srđan, sestričine Renata i Katarina, sestriči Ranko i Luka

OGLAS

Prodajem veće gospodarstvo u Sinju (sadrži: dva trosobna stana sa gospodarskim zgradama, 4 hektara obradivog zemljišta) pogodno za dvije obitelji. Cijena 500.000 DEM. U obzir dolaze samo Hrvati - katolici.

Kontakt telefon: 01-272-656
Adresa: Tuškanac 29 A Zagreb

Vlasnik: Mate Modrić

GLASNIKOVA KRIŽALJKA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12				13 14						
15			16							17
18		19					20			
21	22				23					26
	24				25					30
27	28			29						
31	32			33						34
35			36							37
38		39					40			
41					42					

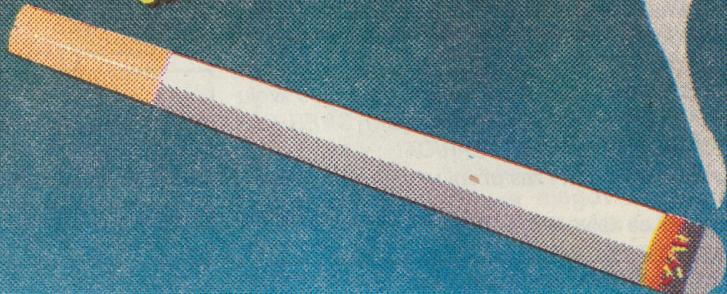
DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOSĆU
ZA PROIZVODNJU, UNUTARNJU I VANJSKU TRGOVINU
"SOLI" Tuzla

SOLI

HAVAT KING SIZE
Gigant / Blended

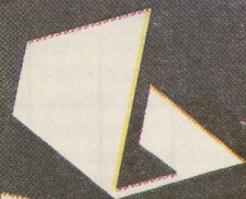
TABACO
d.o.o. Tuzla

HRVATSKI DOM
"GRADOVRH" d.o.o.

hotel tuzla

bosna
OSIGURANJE

ZOIL "BOSNA" SARAJEVO

ZNANJE,
POSLOVNOST,
SIGURNOST,
NAŠA I VAŠA
ORIJENTACIJA U
BUDUĆNOST

Ul. Rudarska 72, Tuzla
Tel: 075 215-585, 232-221, 233-257
za inozemstvo:
++385-75-821-111

T U Z L A
Salineatran S

TRANSPORTNO USLUŽNO I TRGOVINSKO PREDUZEĆE; EXPORT-IMPORT sa p.o.
75000 Tuzla, Partizanska 2 (Soni trg) tel.239-438 (dir) 239-350,
žR 12200-601-22662 D.R. 12200-601-8621 SDK Tuzla